

SLOVENSKI SODRAZAH

KOPER — 21. NOVEMBRA 1958

POSTNINA PLAČANA V GOTOVINI

LETO VII. — ŠTEV. 46

Izhaja vsak petek. Izdaja Časopisno-založniško podjetje »Primorski tisk« v Kopru. Naslov uredništva in uprave: Koper, Kidričeva 26, tel. 170 Posamezni izvod 10 din. Celoletna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrtletna 130 din. Za inozemstvo znaša letna naročnina 1000 din ali 1,5 am. dolarja. Bančni račun 602-70-1-181. Prilogo »Uradni vestnik okraja Koper« prejemajo naročniki brezplačno. Rekordov ne vračamo.

Iz vsebine

Koroški Slovenec v boju za svoje pravice
Poceni kosilo in večerja
Sindikat je solinarjem močna opora pri delu
Nova pridobitev tovarne TOMOS
V prvih vrstah na vseh popriščih dela
Bogata bilanca turistične sezone
O sodobnem načinu pranja
Zimska sezona Primorskih prireditve
Ljudskoprosvetna dejavnost
Da bo oddih še prijetnejši
»Nikar, to je greh
Žene v zadružnih svetih
Tako so se lotili dela
Izola na četrtem mestu

S SEJE OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA KOPER

Izvolili so novo vodstvo

V ponedeljek, 17. t. m., je v Kopru zasedal občinski ljudski odbor koprsko občine. Najprej sta mandatno-imuniteti komisiji obeh zborov poročali o izidu nadomestnih volitev v občinski zbor in v zbor proizvajalec občine, ki so bile izvoljeni Marko Rainer, Roman Jerman in Anton Bavec za nove občinske ljudske odbornike.

Poprimimo

kjer smo žili

Na industrijskem in drugih področjih smo se dokaj hitro odresli po spremembu naše gospodarske politike dolgoročnih investicij in jih preusmerili na srednje in kratkoročne kredite, ki so se naglo rentirali in naglo prinašali bogate sadove v prid življenskemu standardu našega delovnega človeka. Tako pa še ni na kmetijskem področju, posebno v našem okraju.

Ogromna devizna sredstva, ki jih moramo vsako leto dajati za nabavo manjkačih živil v tujini, hudo bremenijo našo zunanj plačilno bilanco. Da bi se odresli te odvisnosti, vлага naša dežela velikanška sredstva za napredok kmetijstvu. Po vsej državi so zrasla nova in nova kmetijska gospodarstva, ki obetajo že v bližnjem času bogato poplačati vložena sredstva. To so predvsem velikanski kompleksi v Vojvodini in Makedoniji, na katerih po farmskem sistemu pridelujejo najustreznejše kmetijske kulture. Že v kratkem bodo lahko ta gospodarstva odločilno posegla na naš notranji trg.

Klub takšnih in velikanških zasnovam, klub velikim novim obdelovalnim površinam pa so bile zanje izbrane take kulture, ki bodo v najkrajšem možnem času vračale vložena sredstva. Daljnosežne spremembe dokaj trajnega značaja so bile dosežene v razmeroma zelo kratkem času, ker so bili poprej napravljeni temeljni poskusi, ki so vnaprej opravili vlaganje tako velikih sredstev.

V sedanjem položaju vsekakor ne bi smeli iti na bistveno širjenje obstoječih kmetijskih gospodarstev, marveč le na njihovo utrjevanje, na združevanje razdrobljenih površin in predvsem na racionalizacijo in znanstveno pospeševanje kmetovanja na teh površinah. Če jih že širimo, tega ne bomo delali na pamet le zaradi negalomanskega širjenja in hla-

(Konec na 9. strani)

28. novembra, na večer pred Dnevom republike, bo v hotelu »Triglav« v Kopru začetkom ob 21. uri

NOVINARSKI PLES
Nastopata okrepljeni plesni orkester Mojstra Sepeta iz Ljubljane in orkester hotela Triglav s solisti: Majda Sepetova, Jelko Cvetarjevo in Brunom Petralijem

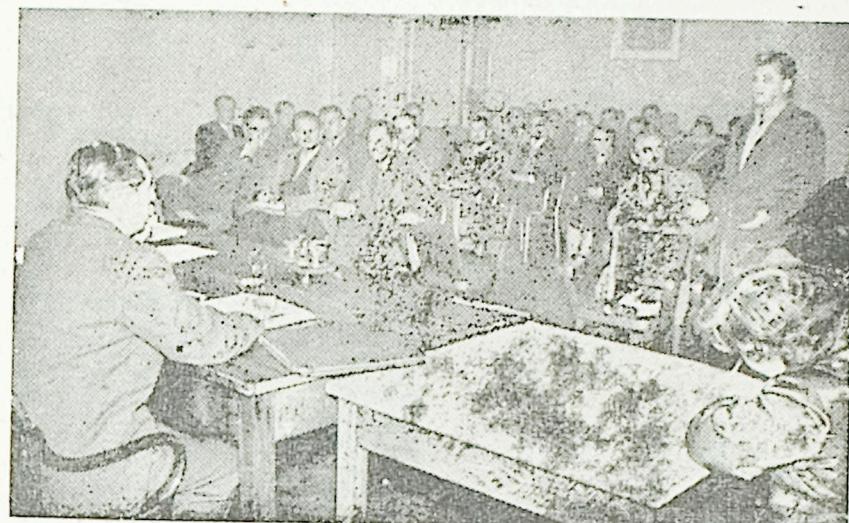
Vstopnice so v prodaji od 25. novembra dalje v prostorih Radia Koper, telefon štev. 31

Novi predsednik koprsko občine Miran Bertok

Oba zborova sta nato sprejela odločka o posebnem krajevnem prispevku za območje krajevnih od-

borov Crni Kal in Osp, obravnavala sta predlog občinskega sveta za splošno upravo in notranje zadeve o spremembah in dopolnitvi imen naselij na področju Miljskih hribov in Škofij, kar naj ogomoči smotnejšo upravno razdelitev omenjenega predela glede na krajevne razmere, razpravljala sta o finančno ekonomski analizi računov gospodarskih organizacij koprsko občine za leto 1957 in sklepa o nekaterih važnih gospodarskih vprašanjih občine. Na skupni seji obeh zborov sta bila izvoljena desadanji podpredsednik občine Miran Bertok za predsednika občine Koper, Marko Rainer pa za podpredsednika.

S posvetovanja komunistov, ki v koprskem okraju delajo v gradbeništvu in v industriji gradbenega materiala: udeleženci posvetovanja minuli torek v sejni dvorani OBLIO Koper so pod vodstvom sekretarja OK ZKS Koper Alberta Jakopiča-Kajtimira (levo spredaj) razpravljali o stanju v gradbeništvu. Govori direktor SGP Primorje iz Ajdovščine tovarš Strajnar

Koristna pobuda daje bogate sadove

Na pobudo Okrajnega komiteja Zveze komunistov je bilo konec junija v Kopru posvetovanje aktivnih komunistov, ki so zaposleni v gradbenih podjetjih, v podjetjih

za proizvodnjo gradbenega materiala ter v podjetjih, ki s svojo dejavnostjo tesno sodelujejo z delom gradbincev. Na tem posvetovanju (o njem smo v Slovenskem

Jadranu obširno poročali 4. julija in 8. avgusta) je bilo sprejetih več sklepov na osnovi temeljite analize gradbeniške dejavnosti v našem okraju. Namen sklepov je bil odstraniti tiste ovire, ki zavirajo razvoj gradbeniške dejavnosti in izboljšanje življenske ravni gradbenih delavcev in preprečujejo pospešeno stanovanjsko izgradnjo. Z njimi so bili zadolženi komunisti teh podjetij, da dosledno odstranjujejo vse napake in opazirajo oblastne in družbenne organe na možnosti izboljšanja stanja v našem gradbeništvu.

Gre pravzaprav za priporočila za boljše delo naših gradbincev, ki so bila tako konkretna in realna, da lahko že danes, po petih mesecih njihovega izvajanja, govorimo o postopnem uveljavljanju smotnejše politike v gradbeništvu. Do tega zaključka so namreč prišli gradbinci, ki so v torek na svojem drugem zase

(Nadaljevanje na 3. strani)

S SEJE ODBORA ZADRUŽNIC PRI OZZ

Ob volitvah v zadružne svete

Pretekli teden se je sestal v Kopru okrajni odbor Zveze zadružnic, da bi analiziral volitve v zadružne svete in da bi sestavil program dela za letošnjo jesen in zimo. Analizo volitev, ki so bile brez dvoma najpomembnejši dogodek v življenju naših zadruž, je imela predsednica Marjana Aljančičevá.

Po novih predpisih kmetijska zadruga ni več samo organizacija zadružnikov, temveč je družbeno gospodarska organizacija, ki mora imeti v skladu z ustreznimi določili organ družbenega v delavskoga upravljanja, med katere imata zadružni svet najvažnejše naloge. Tako zadruge niso več le delodajalcii zaposlenih delavcev in nameščencev, ki do sedaj dejansko niso imeli možnosti, da bi vplivali na poslovanje zadruge.

Pred novoizvoljenimi zadružnimi sveti so zdaj velike in nelake naloge. V prvi vrsti morajo biti to propagatorji naprednega socialističnega kmetijstva, odločno se bodo morali zavzemati za izvajanje agrarne politike, ki jo je nakazalo naše državno vodstvo.

Tu pa tam je že zaslediti odziv proizvajalcev na proizvodno sodelovanje, obstajajo pogoji za razvijanje raznih oblik sodelo-

Močna opora pri delu

Ceprav zavzemajo sečoveljske seline skoraj nepregleden kos doline ob izlivu Dragonje, si človek ne predstavlja, kako veliko število ljudi zaposluje pridobivanje soli. Pretekli teden, ko so se zbirali pred zadružnim domom v Luciji na letni občni zbor svojega sindikata, so mimoidoči radovedno vpraševali, kaj se dogaja; posebno še, ker je pred domom igrala lucejska godba na pihala (v kateri sodelujejo pretežno solinarji) in so se množici zaposlenih v solinah pridružili še všičani.

V nabito polni dvorani je predsednik sindikalne padružnice — strojni tehnik Ciril Somrak podal obsežno poročilo o delu solin in o delu sindikalne podružnice. Povedal je, da je to 13. občni zbor te sindikalne podružnice in to v času, ko je kolektiv presegel proizvodno naložo za 21 odstotkov in po šestih letih pokazal, da je ob

ugodnih vremenskih razmerah sposoben prizvesti tudi nad 30 tisoč ton soli. Od 30.350 ton pridobljene soli je je skoraj 26.000 ton že vskladiščene. Na en kvadratni meter celotne površine solin je bilo pridobljeno povprečno skoraj 5 kg soli (4.833 kg). Letos so imeli 63 proizvodnih dni, torej so pridobili na 1 proizvodni dan povprečno 482 ton soli. Največ soli so pridobili solinarji Jože Lisjak (285 ton), Viktor Bonin (220 ton), Lodovico Bonifacio (180 ton) in Franc Jakomin (190 ton). Najboljši izkoristek pa je dosegla Elena Bonifacio, ki je pridelala povprečno 13,18 kg soli na kvadratni meter fonda. Zaradi pomajkanja primerne delovne sile je po ostala velika površina neizkoriščena. Da se v bodoče to prepreči, je nujno potrebno rekonstruirati sedanji način pridobivanja soli in si zagotoviti stalno delovno silo.

Ob ustanovitvi I. makedonsko-kosovske udarne brigade se je vanjo priglasilo tudi večje število Slovencev, v glavnem Primorcev-dezerterjev iz okupacijske Italijanske vojske v Grčiji, Albaniji in Makedoniji. Slovenska četa, ki so jo nazivali za jurišno, je v mnogih borbah proti nemškim in bolgarskim fašistom izpričala velika junastva. Razumljivo je tedaj, da so Makedonci pred dnevi, ko so praznovali 15-letnico ustanovitve svoje prve brigade, povabili na proslavo tudi preživele horce slovenske jurišne čete. Svidenje makedonskih borcev in njihovih najvišjih voditeljev z našimi fanti je bilo nepopisno prisrčno. Predstavniki slovenske čete je med drugimi povabil na kosilo tudi njihov bojni tovarš Lazar Kolšek, predsednik Ljudske skupščine Makedonije, ki ga vidimo na sliki sredi naših Primorcev (tretji v prvi vrsti) poleg Svetozara Vukmanovića (naslednj)

vseh panogah kmetijske proizvodnje. Kljub tem začetkom (primer Jelšan, Podgrada in Pregradij za kooperacijo pšenice in za vzrejo prašičev), ki nekaj obetajo, je še vedno glavna ovira razdrobljenost zemljišča v privatnem sektorju. To pa onemogoča ekonomsko kooperacijo in uporabo mehanizacije, ni pa tudi pogoj za dosegno maksimalnih dobošev, čeprav je seme kvalitetno in količina gnojil zadostna. Ob letošnji jesenski setvi pšenice v kooperaciji so bili primeri,

(Nadaljevanje na 8. strani)

Seja OO SZDL Koper

Minulo sredo dopoldne je bilo na sedežu Okrajnega odbora Socialistične zveze v Kopru XXVI. redna seja tega političnega foruma. Pod vodstvom predsednika Alberta Jakopiča-Kajtimira so člani razpravljali o zadnjih volitvah v osnovne organizacije SZDL ter o predstoječih občinskih in okrajin konferenci, na katerih so v teknu obsežne in temeljite priprave. Razen tega so razpravljali tudi o nadaljnjih nalogah Socialistične zveze v razvijanju kmetijstva in stanovanjskih skupnosti, o čemer bomo podrobneje poročali prihodnjih.

Svetoslovenski POSVETU

Prevrat v Sudanu

Sudanski maršal Ibrahim Abud je v ponedeljek izvedel državni udar v Sudanu. Vso oblast v delželi je prevzela vojska. Formiran je bil vrhovni vojni svet, v katerem so širje oficirji z Ibrahimom Abudom in njegovim posmočnikom Vahabom na čelu ter en civilist Ahmed el Moham. General Vahab je osebni prijatelj dosedanjega ministrskega predsednika Kalila. ZAR in Jordanija sta že priznali novi režim, vendar pa si o njegovih ciljih in namenih še niso na jasnom. Nekateri komentatorji na Zahodu namreč pravijo, da je ta državni udar hotel preprečiti preveč ugodne pogoje izkorisčanja nilskih voda za ZAR, o čemer so se pravkar pogajali v Kairu, medtem ko spet drugi pravijo, da je novi režim še bolj naklonjen združevanju Arabcev — da je torej pronaserski.

V torek je maršal Abud že ustavil novo vlado, v kateri je sedem vojaških članov in pet civilistov. Abud je sebi pridržal razen predsedniškega mesta še resor obrambe. Zunanji minister je Ahmed Hair, notranji minister pa general Abdel Vahab. V novi vladi je minister za prosveto in pra-

vosodje Ziada Arbad, ki je bil minister že v prejšnji Kalilovi vladi.

Italijani zamerijo Montyju

V Italiji je zavladalo veliko razburjenje zaradi knjige vojnih spominov maršala Montgomeryja, ker je v njih imenoval italijanske vojake strahopetce in tudi sicer »žalil« italijansko vojsko, s katero se je boril v Afriki. Italijanska vlada je v Londonu po diplomatski poti protestirala proti žalitvam fašistične italijanske vojske. Monarhist Renato Mammìrolli je predlagal v parlamentu, naj bi v Italiji zaradi tega prepovedali nositi »montgomery« plašče. Pripadnik skrajnih desničarjev Vincenzo Caputo je šel celo tako daleč, da je starega maršala pozval na dvobojo. Seve-

da je dobil primeren odgovor, da je zamudil pravi čas za dokazilo svoje »korajže«.

Neslavna obletnica

Pravkar mineva leto dni, kar je bila v Moskvi podpisana deklaracija dvanajstih komunističnih partij. Znano je, da tedaj jugoslovanska delegacija ZK ni hotela podpisati te deklaracije, ki li njeni tvorci pridevajo velik programski značaj. Danes je jasno, da je bila ta deklaracija naprjena tudi proti naši samostojni politiki. To priča predvsem pisanje programskega lista teh partij, ustanovljenega marca letos v Pragi. Do sedaj izšle tri številke tega glasila »Problemi miru in socializma« namreč prvenstveno obravnavajo in napadajo samo jugoslovanski »revizionizem«. Velika resnica in naše vztrajanje na pravilni poti vrača naše nasprotnike nazaj na kominformovske metode boja proti naši stvarnosti.

Pripadniki odreda JLA v sklopu sil Združenih narodov pri vsakodnevнем razgovoru v svojem check-postu El Kantila na Sinajskem polotoku

Dve leti na straži miru na Sinaju

očistil nad 200 km poti, skupaj pa so njegova vozila prevozila nad 450.000 km. Od El Ariša do El Ariša so naši inženirci očistili nad 25 minskih polj, onesposobili nad 800 min, med katerimi so bile tudi plastične. Pri tem je bilo tudi ranjih nekaj vojakov, eden pa je celo podlegel poškodbam.

V odredu živijo klub veliki oddaljenosti od vseh središč intenzivno družabno življenje. Bogate kulturno-zabavne prireditve, vojaško veselje, taborni ognji, posebni odredovi večeri, filmske

predstave, razna športna tekmovanja, prebiranje pošte in časopisov iz domovine — vse to lajša našim vojakom težavno delo v službi miru na Bližnjem vzhodu.

Zdaj je glavnina odreda v El Arišu, posamezni oddelki pa so stacionirani nad 100 km daleč vzdolž izraelsko-egiptovske meje po tako imenovanih chek-postih.

Pripadniki naše JLA uživajo velik ugled med drugimi silami OZN. V številnih športnih tekmovanjih med odredi so osvojili in držijo pokal sil OZN na Bližnjem vzhodu.

Novice s Tržaškega

Novi tržaški župan, ki je bil izvoljen na seji občinskega sveta v sredo, 12. t. m., je dr. Mario Franzil, nosilec liste Krščanske demokracije. Prva seja je bila že v torek, toda noben kandidat na župansko mesto ni dobil dovolj glasov. Sele pri ponovnih volitvah v sredo so izvolili

župana in nov tristrankarski odbor (KD, PRI, PSDN). K izvolitvi odbora so posredno prispevali tudi zastopniki liberalcev, Tržaške unije in Slovenske liste.

Novi župan je po izvolitvi prečital programske točke, nekaj obljubil Tržašanom, precej zamolčal, Slovencev in njihovih pravic pa sploh ni omenil, kakor da jih ne bi bilo.

Pravijo, da se bo novi odbor in občinski svet ukvarjal samo z upravnimi vprašanji. Demokristiani so namreč izjavili, da ne bodo dovolili, da bi se občinski svet spremenil v politično tribuno, češ da so za to bili izvoljeni poslanci. Dejstvo pa je, da so prav demokristiani pod županovanjem Bartoljija izrabili vsako priložnost v občinskem svetu za zagajanje znane politike.

* * *

Na stadionu 1. maj je bila preteklo nedeljo osrednja proslava, ki jo je priredila ob 41. obletnici oktobrske revolucije Neodvisna socialistična zveza. Po priložnosti govorih v slovenščini in italijanščini je sledil kulturni spored.

* * *

Uslužbenici osrednje uprave Delavske zadruge so ta teden stavkali zaradi samovoljnega ukrepa vodstva glede sprememb delovnega urnika. Sledila so pogajanja na uradu za delo, kjer je bil dosežen sporazum.

* * *

Po vsej Italiji in tudi v Trstu bo 27. t. m. splošna stavka pekov. Sindikati so napovedali stavko, ker so bila prekinjena pogajanja za obnovitev delovne pogodbe za to stroko.

* * *

V nedeljo je bilo v Trstu javno zborovanje, na katerem je glavni tajnik Zveze kovinarjev poslanec Lamegovor o sindikalnih vprašanjih italijanskih kovinarjev, o nevarnosti, ki preti kovinarski industriji zlasti v Trstu in o nalogah sindikalnih organizacij.

V soboto so nagradili s častno diplomo 54 uslužbenec, ki delajo že 35 let v javnih skladisih. Med nagrajenimi je 16 Slovencev.

* * *

Delavec v ladjelejnici Sv. Justa so še vedno zaskrbljeni, ker ni še rešeno vprašanje naročil. Pretekli teden spet niso dobili plače. Delegacija delavcev je bila pri raznih oblasteh, a zmanj. Oblasti namreč trde, da se ne smejo vtikati v zadeve zasebnega podjetja. Ce ne bodo v kratkem našli rešitve, bodo ladjelejnicu zaprli in se bo spet povečalo število brezposelnih.

Vnebajvestrah

CARACAS — Iz Venezuele počela, da je vlada preprečila državni udar, ki so ga pripravljali pripadniki oboroženih sil.

ALZIR — Blizu Medeje na jugu Alžirije je zavozil tovorni vlak na mino, ko so jo nastavili alžirski uporniki.

LONG BEACH — Ameriško letalstvo je objavilo, da so začeli posiljati Veliki Britaniji rakete na srednjo daljino tipa »Thor«. Vsak mesec bodo poslati pol milijona ton materiala.

Ureja uredniški odbor — Osnovni urednik Rastko Bradaska — Tiskarnica ČZP »Primorsk«, Kopet

NAŠ ZUNANJE POLITIČNI KOMETAR

Koroški Slovenci v boju za svoje pravice

V ponedeljek je posebna delegacija koroških Slovencev bila na Dunaju v vladni palači na Ballhausplatz. Hotela je predsednik zvezne avstrijske vlade inženirju Juliu Raabu osebno predložiti položaj na Koroškem po zadnjih krščih narodnostnih pravic koroških Slovencev, ko je osnoval svojo avtonomno sielsko vlado in ključuje vsemu pritisku iz Rima, kar je povzročilo veliko razpoko v demokristjanski stranki Italije

ter mu obširno razložila svoje stališče glede sedanjega položaja slovenskega šolstva na Koroškem. Po dvajsetminutnem razgovoru je dr. Chalupka delegaciji obljubil, da bo spomenico takoj predložil predsedniku vlade Raabu in da bodo z njim seznanjeni tudi člani vlade na torkovi seji.

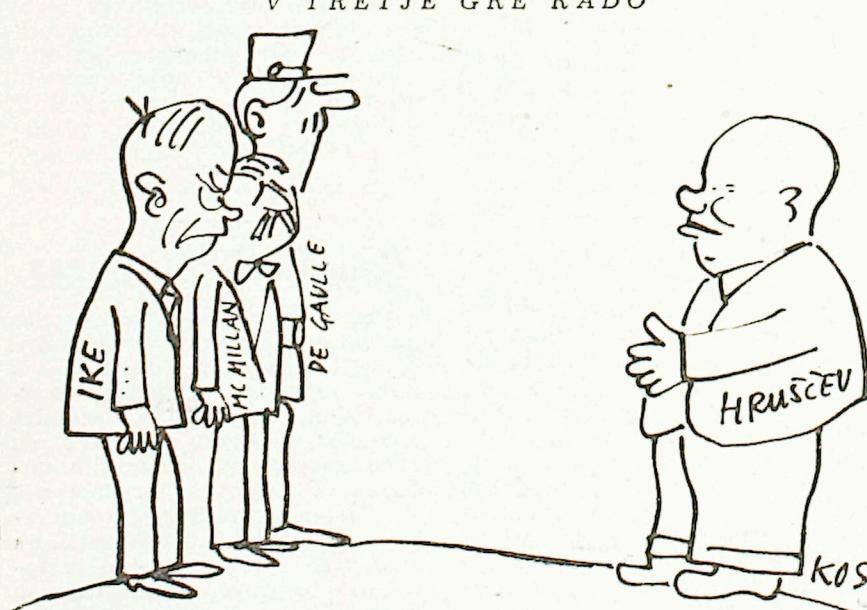
Delegacija koroških Slovencev je svoje bivanje na Dunaju krepko izrabila. Enake spomenice je izročila tudi veleposlanikom Velike Britanije, ZDA, Francije, Sovjetske zveze in Jugoslavije, ker so te dežele med podpisnicami avstrijske državne pogodbe iz leta 1955, katero pa sedanja avstrijska vlada na tako nedvoumen način krši in jih sploh ne daje veljave.

V torek dopoldne pa je delegacija v prostorih hotela »Erzherzog Rainer« na Dunaju priredila tiskovno konferenco, na kateri so Slovenci številnim novinarjem domačih in tujih listov pojasnili težavno stanje, v katerem že vsa leta trpijo koroški Slovenci, ki se morajo kljub ustreznim zagotovilom in določilom veljavnih zakonov boriti za svoje najosnovnejše pravice.

Glasilo Slovencev v Avstriji »Koroški vestnik«, ki se v svojem pisanku prav tako zavzemata za uveljavitev pravic slovenske narodnosti skupine in daje poseben pomen bližnjemu namenjanemu inšpekcijskemu potovanju avstrijskega ministra za pravosudje Drimmla na Koroško, pa obenem polemizira z nekaterimi avstrijskimi časopisi, ker negirajo pravico Jugoslavije, da se zanimala za stanje na Koroškem. List trdi, da je Jugoslavija še kako upravičena zanimati se za koroške Slovence v Avstriji, saj je med podpisnicami avstrijske državne pogodbe in vsekakor želi, da bi se njena določila izpolnjevala.

Resnica je po navadi trpka za tistega, ki mora braniti nezakonitost. Zato avstrijski državni kancler Raab ni hotel sprejeti slovenske delegacije, marveč jo je prepustil načelniku oddelka pri zvezni vladi dr. Chalupki. Temu je delegacija izročila spomenico in vse pripravljeno dokumentarno gradivo v zvezi z njim.

V TRETE GRE RADO

»O prekinitti jedrskih poskusov se ne moremo dogovoriti, o preprečevanju nenadnih napadov prav tako ne — kaj ko bi poskusili z Berlinom?«

rb

JE VPRAŠANJE POCENI DRUŽBENE PREHRANE RES NEREŠLJIVO?

Poceni kosilo in večerja

Vsaka jesen prinese s hladnimi dnevi tudi splošno težnjo ljudi po toploti in sitosti. To je pač naravno. Nič čudnega, če vsaka jesen znova oživi probleme, ki so v zvezi s prehrano. Nič čudnega tudi, če je ta problem posebno pereč za samece, torej tiste delavce in uslužbence, ki nimajo lastne družine. Samci se hranijo skoraj izključno v restavracijah ali one vrste. V splošnih restavracijah je hrana tudi po popustu, ki ga dajejo restavracije gostinskega podjetij pri mesecnem aboniraju, še vedno draga za ljudi s povprečnimi mesočnimi prejemki. Zato si že vsa leta prizadevamo najti tako obliko restavracij, ki bi omogočala cenejošo, delavčevi in nameščenčevi plači' pravimo prehrano.

V piranski občini obratuje sicer že dalj časa več menz in nekaterih med njimi, kot n. pr. delavska restavracija rudnika Šečovje, poslujejo prav zadovoljivo. Zadnje čase se je močno popravila kvaliteta jedi tudi v menzi podjetja »Splošna plovba« v Piranu, v znaniem »Zelenem gaju«. Vendar je sedanja zmogljivost menz premajhna za občino s tako velikim številom zaposlenih. Zato je bilo že od lani govor o potrebi ustanovitve nove delavsko-uslužbenke restavracije. Zanj so se zavzemala predvsem tista manjša podjetja, ki z lastnimi sredstvi ne bi mogla odpreti in dotriati svojo menzo. Vse obstoječe menze namreč lahko poslujejo samo s pomočjo dotacij.

Vsa ta dejstva so v piranski občini upoštevali, ko so prejšnji teden sklenili, da ne bodo več odlasali, temveč bodo povečali zmogljivosti za družbeno prehrano, kot to priporoča tudi perspektivni plan večine gospodarskih organizacij za obdobje do 1. 1961. Nasli so namreč način, kako nuditi delavcem in uslužbencem cenejošo prehrano brez potrebe po posebnih dotacijah. Gostilče »Na obali«, ki je bilo že doslej znano po enem najnižjih cenikov v občini, je pristalo na to, da postane delavsko-uslužbenka restavracija odprttega tipa. Cena opoldanskoga in večernega obroka s kruhom vred bo znašala mesečno samo 5.400 din., pri čemer se je gostilče obvezalo, da ne bo v ničemer popustilo pri kakovosti ne pri količini. Jeleni list sicer ne bo bogat, vendar dovolj pester, da bo zagotovil okusno, zdravo in zadostno prehrano. Da bo gostilče kljub nizki prodajni ceni zmoglo poštbo, ga bo ObLO oprostil pašala, posamezna podjetja, ki mu dobavljajo živila, pa so dala zagotovo, da mu bodo ta živila dobavljala po lastni nabavni ceni. Poštevno pomembno je to, da bo poslovanje nove menze stalno kontroliral odber, izvoljen iz vrst abonentov. Interesenti opozarjajo že vnaprej, da

upajo, da se v novi menzi ne bodo ponovili neljubi pojavi, znani iz časopisa, ko v nekaterih menzah n. pr. dajejo najboljše kose samo prehodnim gostom, abonent pa se morajo zadovoljiti s tem, kar ostaja. Upajo tudi, da bo kuhična v bodoči skrbela, da bo kalorifična vrednost jedi tolikšna, da delavec ne bo imel popolne dodatnih izdatkov za hrano.

Tudi vprašanje delavčevih malic še čaka pravilnejše ureditve. Ali se ne bi mogli zgledovati na primerih posameznih podjetij, širom po Sloveniji in v drugih ljudskih republikah, kjer pripravljajo za svoje delavce in nameščence po enega ali pa tudi po dva tripla dnevna obroka oziroma malice. Ponokod so take tovarniške bifeje — ali kako bi jih imenovali? — ustanovili na zahtevo delavcev, ki so izgubili pred tem mnogo časa s kupovanjem zajtrka in malice. V nekaterih podjetjih nudijo samo sendviče po nizkih cenah, drugod

18 ČRPLNIH AGREGATOV SO IZDELALI IN ŽE ODPOSLALI V IRAN Titovi zavodi Litostroj v Ljubljani. Ti agregati so vredni okrog 500 funtov in so namenjeni iranskemu kmetijstvu.

NOVO TOVARNO PAPIRJA GRADIVO V PRIJEDORU. Zaporedila bo okrog 500 delavcev, vedenoma žena, in bo stala poleg sedanja tovarne celuloze. Letos bodo zgradili glavno halo, prihodnje leto pa bodo že montirali stroje. Nova tovarna papirja bo predvidoma proizvajala letno 14.000 ton raznih vrst papirja. Jule

dobiš lahko vsaj tople hrenovke, toplomekle in čaj, v nekaterih podjetjih pa lahko dobisi izdatno malico celo v obliki golaza in podobne kuhične hrane. Tudi gosta fižolova juha, krompirjev golaz in podobna jedila so na jedilnih listih teh bifejev kot »malice«. Seveda tega ni mogoče organizirati v vsakem podjetju. Kjer pa je delo težko in morda celo v odprih obratih, bi morale biti dolžnost podjetja, organizirati take tople malice. Organi delavškega upravljanja bi morali več razmišljati o prehrani svojih delavcev in nameščence. Zavedati bi se moral koristi, ki bi jo tudi podjetje imelo od tega, kajti pravilno, pravočasno in dobro hranjen delavec zagotavlja polno storilnost in se zadovoljen je. Tudi družbeni organizacije, predvsem pa sindikalne podružnice bi morale posvetiti problemu prehrane delavcev večjo pozornost. Da je ob vsestranskem prizadevanju mogoče najti pravimo uredbitev v skladu z lokalnimi možnostmi, če se to le resnično hoče, nam dokazujejo bifeje nekaterih srajevskih podjetij in ustavnih, ki same nimajo primernih prostorov, pa uporabljajo za svoje delavske restavracije in bifeje prostore bližnjih gostišč in kavarn. Morda bo v okviru sedanjih splošnih prizadevanj za odpravo vsega, kar zvišuje cene, uspešno najti tudi na našem področju še pravilnejše načine za cenejošo prehrano naših zaposlenih ljudi. Tudi to spada v okvir planiranega dviga živiljenjske ravni, kajti pozabiti ne smemo, da presegajo stroški za prehrano še vedno več kot polovico izdatkov večne zaposlenih ljudi.

(Nadaljevanje s 1. strani)
danju v Kopru pregledali izvajanje sprejetih sklepov in pripomoreči ter kritično ocenili sedanje, močno izboljšano stanje v gradbeništvu.

Tudi drugo posvetovanje je bilo na pobudo okrajnega komiteja ZKS Koper in ga je vodil okrajni sekretar ZKS Albert Jakopič-Kajtimir. Jedro tega posvetovanja je komunistov-gradbincov ter prometnih delavcev o problemih gradbeništvu ter sorodnih gospodarskih panog je bila ugotovitev, da so izboljšali živiljenjske pogoje gradbenih delavcev, uvedli so delo po normi in akordu, ki že zajema 60 odstotkov vseh gradbenih del, medtem ko je dosegel ta odstotek spomladi le 5, in da so s smotrnejo organizacijo gradbenih del delno pocenili stroške gradenja, ne da bi pri tem trpela kakovost.

Je pa še vrsta perečih problemov v gradbeni dejavnosti, na katere opozarjajo gradbinci - komunisti. Še vedno je namreč čutiti premajhno sodelovanje med urbanisti, projektanti, izvajalci in investitorji; zakonodaja s področja gradbeništvja je kljub vsemu še vedno pomanjkljiva; osnov-

ne organizacije ZKS in sindikalne podružnice pa bodo morale v prihodnje še bolj povečati skrb za ideološko-politično in kulturno-prosvetno vzgojo gradbenih delavcev ter za njihovo nadaljnje izboljšanje živiljenjskih in delovnih pogojev. Predvsem bo potrebno, tako so ponovno poudarili na drugem posvetovanju, takoj uvesti urbanistično službo v vseh občinah, prej ko mogoče izdelati regionalne plane in zazidalne načrte, dosledno iskati možnosti za pocenitev gradenja, da je bo potrebno s strokovnim kadrom okrepliti gradbeno službo in pripomoreči podjetju za visoke in nizke gradnje Projekt-Koper po globljeni študiji tipiziranih gradbenih elementov. Investicijski programi morajo biti pravočasno pripravljeni in temeljiti, ne pa kot je često dosedanja praksa, da jih izdelajo v naglici, tik pred objavo razpisov za posojo.

Velike važnosti je tudi pripomembo, ki je neposredno vezano na pocenitev gradbenih uslug, naj bi pospešili odprtje dveh že predvidenih kamnolomov v našem okraju, gradnjo industrijske apnenice v Podgorju in opekarni v Obrovem in Ilirske Bistrici.

Tako je to drugo posvetovanje dokazalo, da je večina organizacij ZKS v gradbenih podjetjih vestno proučila pripomorečila prvega zasedanja in jih upoštevala, v tem ko vsem osnovnim organizacijam ZKS v gradbenih podjetjih ostanejo sprejeta pripomorečila obeh posvetovanj kot njihova stalna naloga.

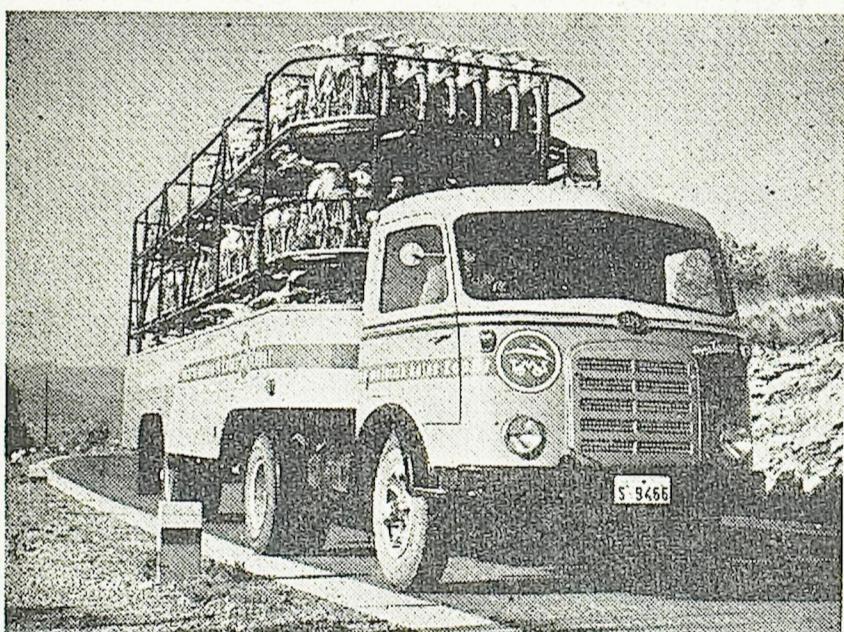
Nekaj v pozadini

MILIJARDO KILOVATNIH UR ELEKTRIČNE ENERGIJE so že letos proizvedle hidrocentralne na Dravi in če bodo v novembra in decembru ugodne водne razmere, bodo dravski agregati do konca leta oddali v električno omrežje še nadaljnjih 100 do 150 kWh. Milijardi kWh v dobrih desetih mesecih je več kot polovica letosnjega proizvodnje vseh slovenskih elektrarn.

NOVA TOVARNA VEZANIH PLOŠČ JE ZACELA OBRATOVATI V DONJEM VAKUFU v republiki Bosni in Hercegovini. V njej bodo letno izdelali 5.500 ton vezanih plošč. To je največja in najmodernejša opremljena tovarna te vrste v naši državi.

27.8 MILIJARDE DINARJEV JE BILA VREDNOST POLJEDELSKIH PRIDELKOV, ki smo jih izvozili letos v prvih desetih mesecih. Lani je delež kmetijstva v skupnem izvozu znašal 21,9 %, letos pa 29,9 %. To je približno za 912 milijonov dinarjev več kot lani.

Nova pridobitev tovarne Tomos

Z namenom, da bi znižala prodajno ceno, hkrati pa izenačila cene po vsem ozemlju Jugoslavije, je tovarna TOMOS pred kratkim nabavila specjalno tovorno prikolico za transport motornih koles.

Na nabavo te motorne prikolice, edinstvene in naši državi, je vplivalo več dejstev.

Že sama oddaljenost Kopra od železniške proge, ki je več kot

OBVESTILO KRVODAJALCEM

Okraini odbor Rdečega križa v Kopru obvešča, da bo krvodajalska akcija po naslednjem razpozred:

V Postojni v torek 25. in v sredo 26. novembra; na Pivki v četrtek 30. novembra; v Ilirske Bistrici v petek 28. novembra; v Divači v torek 2. decembra; v Hrpeljah v sredo 3. decembra; v Sežani v četrtek 4. in v petek 5. decembra; v Kopru v torek 9. in v sredo 10. decembra; v Izoli v četrtek 11. decembra in v Piranu v petek 12. decembra.

30 km, predstavlja precejšen zastoj v odpremi 100 motornih koles dnevno. Pogoji za pakiranje motornih koles so glede na razna pretovarjanja na železnici mnogo bolj neugodni. Tarife prevoza z železnicami so znatno vplivale na maloprodajne cene TOMOS-ovih proizvodov, tako da je bila razlika v ceni v posameznih krajih kar več tisoč dinarjev na eno motorno kolo. Čas dobave se je s pomočjo novega transportnega sredstva znatno zmanjšal, kajti zdaj ni potrebno več pretovarjanje, rezerviranje vagonov, odpadle so vse ležarine in podobno.

Tovarna je nabavila dve prikolici, ki se priključujejo na kamion tako, da je predvideno na tovarjanje ene, medtem ko je druga prikolica na poti. Nosilnost ene prikolice je 135 mopedov CO-LIBRI, prilagojena pa je za vse type motornih koles, ki jih TOMOS izdeluje.

Kamion je izdelek tovarne OM. Ima motor z močjo 90 KS.

Ob pravem času družbeni načrt 1959

Te dni smo čitali vest, po kateri bo v kratkem sklicana na zasedanje Zvezna ljudska skupščina, ki bo razpravljala predvsem o družbenem gospodarskem načrtu za prihodnje leto. Predlog tega je med tem Zvezni izvršni svet sprejel. Napovedali smo že da so priprave za sestavo predloga tega načrta v polnem teku, ker si prizadevamo, da bi bil sprejet pravočasno, na vsak način pa še pred koncem leta. Kot vidimo, se bodo napovedi izpolnile, kar pomeni enega izmed važnih znakov stabilizacije našega gospodarstva in njegovega nadaljnjega razvoja po začrtani poti in predvsem v okvirih, ki mu jih daje že sprejeti petletni perspektivni načrt.

Vsekakor se moramo dotakniti glavnih značilnosti novega družbenega gospodarskega načrta za prihodnje leto, ki so zlasti v tem, da zagotavljajo proizvodnji nadaljnji razvoj. Industrijska proizvodnja naj bi se prihodnje leto povečala za nadaljnjih 11%, kar pomeni, da se bo v prvih treh letih perspektivnega načrta povečala za 44%. Ker naj bi se v petih letih povečala proizvodnja skupno za 60%, lahko pričakujemo, da bomo predvidevanja celo presegli. Kmetijska proizvodnja pa naj bi se povečala celo za 26,6% (!), kar bo moč doseči seveda z velikimi vlaganjimi v kmetijstvo in s čimer bomo dosegli tisto, kar smo predvideli za l. 1961. S tem bomo kmalu dosegli, da nam ne bo treba več uvažati pšenice in drugih kmetijskih pridelkov, kar bo zopet prispevalo k zboljšanju trgovinske bilance.

V zvezi s splošnim porastom je predviden severa tudi nadaljnji porast narodnega dohodka za 11,7% ali skupno v prvih treh letih perspektivnega načrta za 36,2%. To pomeni, da se bodo še naprej večali dohodki in s tem prejemki prebivalstva, kot to predvideva tudi perspektivni načrt. V smislu tega načrta naj bi se realne plače zaposlenih v gospodarstvu in javnih službah povečale za 7 do 8%, pri čemer je rečeno, da se bodo sprva bolj kot proti koncu. V skladu s tem se bo večala tudi oseb-

na potrošnja. Pri tem pa je poseben poudarek, da morajo k uspehu pripomoči vse panoge in družbene dejavnosti. V čem naj bi bila ta pomoč, nam kaže sedanja akcija za pomirjenje tržišča, ki pa ne more in ne sme veljati kot kampanjska in enkratna akcija, temveč kot stalna skrb, ki se mora kazati zdaj v tej zdaj v oni obliki, kakor zahtevajo in bodo zahtevale razmere.

Morda je raven dviga kmetijske proizvodnje ena najvažnejših vprašanj porast izvoza in vskladiitev tega z uvozom, skratka, uravnovešenost naše platične bilance. Poudarjajo, da deficitarnost naše platične bilance ni nekaj izrednega ali morda celo posledica nečesa negativnega. To je stalen pojav za naše gospodarstvo, ni pa treba, da bi ostal. Vendar pa deficit ne nameravamo zniževati s kakim administrativnim ukrepom, temveč nasprotno: povečanje proizvodnje tudi zaradi povečanja izvoza in sodelovanja z vsemi državami, kjer lahko več prodamo in več kupimo, kot je dejal tov. M. Todorovič v svojem ekspozemu na zadnjem zasedanju Zvezne ljudske skupščine. V tem pogledu smo že letos dosegli prve uspehe.

Končno naj omenimo še povečane investicije, ki bodo prihodnje leto dosegle skupno 566 milijard ali 9 milijard več kot letos. Na prvem mestu je gradnja energetskih naprav, treh velikih tovarn umetnih gnojil, investicije v kmetijstvo, kamor bo šlo 60 do 70% vseh investicij, in seveda investicije v manj razvite republike. Značilno je, da bo 30 milijard investiranih v trgovino, kar je važno za razvoj blagovnega prometa sploh, saj je znana zastarelost in tesnost naše trgovske organizacije.

Družbeni načrt za prihodnje leto nam daje vsekakor dovolj trdno podlago za uspešen razvoj naše gospodarstva, zlasti pa nam potrjuje pravilnost dosedanja poti oziroma temeljev, na katerih sliši naše gospodarstvo.

-dt-

IZ DELA MLADIN SKIH ORGANIZACIJ

V prvih vrstah na vseh popriščih dela

Organizacija Ljudske mladine v podjetju Telekomunikacije v Sežani sudi po številu članov, saj jih je okrog 100, med številčno najmočnejše mladinske aktive v koprskem okraju. Na nedavni letni konferenci pa so člani temeljito analizirali doseđano delo ter prislj. do presenetljivo lepih zaključkov, čeprav je med njimi še precej mladih ljudi, ki bi lahko bolje poprijeli za delo.

Posebno pohvalo so na konferenci podeli sedmim mladinkam in mladincem — udeležencem gradnje avtomobilske ceste Bratstva in enotnosti. Vodstvo podjetja, sindikalna podružnica, in tudi vsi člani delovnega kolektiva z velikim zanimanjem in z vesetransko pomočjo skrbijo za duševni in telesni razvoj mladih delavcev. Ta pomoč je omogočila vzbudit med mladino ljubezen do telesne vzgoje, športa in do kulturnega izvajanja. To se najbolj odraza v uspehih, ki jih dosegajo moška Inženska ekipa v odborjki, nogometni in streli. Kjerkoli nastopajo, se uvrstijo med najboljša tekmovalna moštva in tudi v tem področju širijo sloves svogega podjetja. Veliko zanimanje je tudi za folklorne plese, vendar pa je delo te sekcijske marsikdaj naletelo na objektivno težave in potrebno bo razmisli na njenem nadaljnjem obstoju, ki bi imel najlepšo perspektivo pod odkritjem sežanske Svobode.

Mladi delavec in delavce Telekomunikacije se tudi z vso prizadevnostjo vključujejo v delavsko samoupravljanje.

Kaj pravijo drugod...

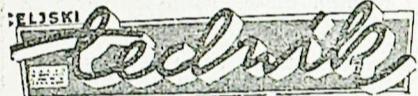
DOLENJSKI LIST

Socijalistična zveza delavcev Ljudske občine Novo mesto

ZARES BO VELIKO SLAVJE

22. novembra bodo na Otočcu odprtli spominsko ploščo in Dolinarjevega »Brigadirja«, osrednja proslava pa bo v nedeljo, 23. novembra, dočasno na novomeškem Glavnem trgu. Zanjo načrta zanimanje ne le v naših krajinah, temveč po vsej republike. Zaključek del letošnjega največjega gradbišča v državi bo zgodovinski dogodek, prav posebno pomemben še za nas, domačine.

Pomenite se tako tudi pri vas doma, kako boste prišli v Novo mesto na zaključno slovesnost ob otvoritvi nove avtomobilske ceste BRATSTVA IN ENOTNOSTI Ljubljana—Zagrebi. Spročite svoje želje in načrt občinskemu odboru Socialistične zveze, da bo pravočasno poskrbljeno za prevoz in vse ostalo, kar terja veliko srečanje.

ZASTOPNICE ITALIJANSKIH ŽENA ZADRUŽNIC V CELJSKEM OKRAJU

Na koncu desetdnevnega obiska po Jugoslaviji se je uradna delegacija italijanskih žena-zadružnic preteklo soboto ustavila v Celju. Tako so go stinje najprej sprejeli na okrajnem Zavodu za pospeševanje gospodinjstva, kjer so se v razgovoru s tov. Vinko Simončičem, nadalje z drugimi predstavniki Zveze ženskih društev, žena-zadružnic in prav tako v razgovoru s podpredsednikom Okrajne zadružne zveze Franjem Jerajem seznanili z delom in udejstvovanjem naše žene na vseh področjih družbenega uveljavljanja, zlasti pa še v zadružnih organizacijah. Po tem sprejemili so obiskele kolektiv mehanične tkalnice Metka v Celju, v popoldanskih urah pa krenile v Savinjsko dolino. Prvi obisk je veljal kmetijski zadruži v Šempetu, kjer so si ogledale zadružne naprave in objekte ter se pogovarjale s tamošnjimi ženami. Ob tej priložnosti so si ogledale še rimski izkopanice. Končno so se odrijejale na Tabor, kjer so se ustavile pri tamošnji kmetijski zadruži in med drugim obiskele tudi osnovno šolo v bližnji okolici.

POMURSKI VESTNIK

PREDLOG O ŠESTIH OBČINAH NE FORMALNOST, MARVEČ UKREP ZA NADALJNO KREPITEV KOMUNALNEGA SISTEMA — OBČANI ŽELIJO GOSPODARSKO MOČNE KOMUNE — POTREBNA BO VEČJA SAMOSTOJNOST VAŠKIH ODBOROV

Zastopniki občin Grad, Cankova in Martjanci so izjavili, da so prebivalci omenjenih občin že dalj časa izražali mnenje, naj se območje dosedanjih goriških občin priključi k občini Murska Sobota oziroma Lendava. To kaže, da ljudem ni toliko za to, da imajo v bližini občinsko upravo, marveč gledajo v občini močno gospodarsko enoto, ki je sposobna razvijati svoje gospodarstvo, zdravstveno službo itd.

nje. Razveseljivo je, da je med člani njihovega delavskega sveta 11 mladićev, od tega pet v centralnem delavskem svetu. Letos je osnova organizacija Zveze komunistov v podjetju sprejela v svoje vrste tudi več mladih ljudi in jim tako dala ne samo visoko priznanje za njihovo delo, ter pa jih tudi omogočila nadaljnjo politično-ideološko izobraževanje.

Zato, ker je v sežanskem podjetju Telekomunikacije zapošleno veliko nekvalificirane delovne sile, so letos za njihovo strokovno izpopolnjevanje organizirali dva radio-amaterska tečaja, ki sta po krvidi njunega vodstva sicer propadla, pokazala pa sta veliko željo mladih delavcev in delavk, da bi v prihodnje temeljiteje pripravili podobne strokovne tečaje, ki jim bodo omogočili priznanje kvalifikacije. Strokovno izpopolnjevanje znanja mladih ljudi je nujnost in udeleženci mladinske konference so med drugim sprejeli sklep, da bodo v bodoče prav temu vprašanju posvetili kar največjo pozornost.

Organizacijske težave, predvsem temeljite spremembe v vodstvu mladinske organizacije, so močno vplivale na delo organizacije LMS v podjetju »Topole« v Ilirske Bistrici. Po nekajmesečni krizi, ko vodstvo mladinske organizacije ni našlo prave vsebine dela, se je stanje tako izboljšalo, da so na nedavni redni letni mladinski konferenci zabeležili nekaj lepih uspehov dela. Dejavnost mladine se je najbolj razvila na športnem področju. Ustanovili so strelsko družino in nabavili dve zračni puški, na občinskem tekmovanju pa so zasedli častno drugo mesto. Vodstvo tečaja aktivna je dalo tudi pobudo za izvedbo gospodinjskega tečaja, ki ga obiskuje večje število mladih delavcev. Stroške tečaja krije v glavnem mladinska organizacija, medtem ko je sindikalna podružnica prispevala 15

BRZOPOTEZNI TURNIR V POSTOJNI

Šahovska sekcija pri DPD Svobodi v Postojni je spet pričela z rednimi mesečnimi šahovskimi brzopoteznimi turnirji. Na novembrskem prvenstvu, ki so ga igrali prejšnji teden v klubu tečaja društva, je igralo 14 šahistov. Zmagal je brez poraza prof. Janez Sivec, drugi je bil s točko manj prof. Dover, tretji pa mladinec Donik. M.A.

BRZOPOTEZNI TURNIR V POSTOJNI

Šahovska sekcija pri DPD Svobodi v Postojni je spet pričela z rednimi mesečnimi šahovskimi brzopoteznimi turnirji. Na novembrskem prvenstvu, ki so ga igrali prejšnji teden v klubu tečaja društva, je igralo 14 šahistov. Zmagal je brez poraza prof. Janez Sivec, drugi je bil s točko manj prof. Dover, tretji pa mladinec Donik. M.A.

BRZOPOTEZNI TURNIR V POSTOJNI

Šahovska sekcija pri DPD Svobodi v Postojni je spet pričela z rednimi mesečnimi šahovskimi brzopoteznimi turnirji. Na novembrskem prvenstvu, ki so ga igrali prejšnji teden v klubu tečaja društva, je igralo 14 šahistov. Zmagal je brez poraza prof. Janez Sivec, drugi je bil s točko manj prof. Dover, tretji pa mladinec Donik. M.A.

BRZOPOTEZNI TURNIR V POSTOJNI

Šahovska sekcija pri DPD Svobodi v Postojni je spet pričela z rednimi mesečnimi šahovskimi brzopoteznimi turnirji. Na novembrskem prvenstvu, ki so ga igrali prejšnji teden v klubu tečaja društva, je igralo 14 šahistov. Zmagal je brez poraza prof. Janez Sivec, drugi je bil s točko manj prof. Dover, tretji pa mladinec Donik. M.A.

BRZOPOTEZNI TURNIR V POSTOJNI

Šahovska sekcija pri DPD Svobodi v Postojni je spet pričela z rednimi mesečnimi šahovskimi brzopoteznimi turnirji. Na novembrskem prvenstvu, ki so ga igrali prejšnji teden v klubu tečaja društva, je igralo 14 šahistov. Zmagal je brez poraza prof. Janez Sivec, drugi je bil s točko manj prof. Dover, tretji pa mladinec Donik. M.A.

BRZOPOTEZNI TURNIR V POSTOJNI

Šahovska sekcija pri DPD Svobodi v Postojni je spet pričela z rednimi mesečnimi šahovskimi brzopoteznimi turnirji. Na novembrskem prvenstvu, ki so ga igrali prejšnji teden v klubu tečaja društva, je igralo 14 šahistov. Zmagal je brez poraza prof. Janez Sivec, drugi je bil s točko manj prof. Dover, tretji pa mladinec Donik. M.A.

BRZOPOTEZNI TURNIR V POSTOJNI

Šahovska sekcija pri DPD Svobodi v Postojni je spet pričela z rednimi mesečnimi šahovskimi brzopoteznimi turnirji. Na novembrskem prvenstvu, ki so ga igrali prejšnji teden v klubu tečaja društva, je igralo 14 šahistov. Zmagal je brez poraza prof. Janez Sivec, drugi je bil s točko manj prof. Dover, tretji pa mladinec Donik. M.A.

BRZOPOTEZNI TURNIR V POSTOJNI

Šahovska sekcija pri DPD Svobodi v Postojni je spet pričela z rednimi mesečnimi šahovskimi brzopoteznimi turnirji. Na novembrskem prvenstvu, ki so ga igrali prejšnji teden v klubu tečaja društva, je igralo 14 šahistov. Zmagal je brez poraza prof. Janez Sivec, drugi je bil s točko manj prof. Dover, tretji pa mladinec Donik. M.A.

BRZOPOTEZNI TURNIR V POSTOJNI

Šahovska sekcija pri DPD Svobodi v Postojni je spet pričela z rednimi mesečnimi šahovskimi brzopoteznimi turnirji. Na novembrskem prvenstvu, ki so ga igrali prejšnji teden v klubu tečaja društva, je igralo 14 šahistov. Zmagal je brez poraza prof. Janez Sivec, drugi je bil s točko manj prof. Dover, tretji pa mladinec Donik. M.A.

BRZOPOTEZNI TURNIR V POSTOJNI

Šahovska sekcija pri DPD Svobodi v Postojni je spet pričela z rednimi mesečnimi šahovskimi brzopoteznimi turnirji. Na novembrskem prvenstvu, ki so ga igrali prejšnji teden v klubu tečaja društva, je igralo 14 šahistov. Zmagal je brez poraza prof. Janez Sivec, drugi je bil s točko manj prof. Dover, tretji pa mladinec Donik. M.A.

BRZOPOTEZNI TURNIR V POSTOJNI

Šahovska sekcija pri DPD Svobodi v Postojni je spet pričela z rednimi mesečnimi šahovskimi brzopoteznimi turnirji. Na novembrskem prvenstvu, ki so ga igrali prejšnji teden v klubu tečaja društva, je igralo 14 šahistov. Zmagal je brez poraza prof. Janez Sivec, drugi je bil s točko manj prof. Dover, tretji pa mladinec Donik. M.A.

BRZOPOTEZNI TURNIR V POSTOJNI

Šahovska sekcija pri DPD Svobodi v Postojni je spet pričela z rednimi mesečnimi šahovskimi brzopoteznimi turnirji. Na novembrskem prvenstvu, ki so ga igrali prejšnji teden v klubu tečaja društva, je igralo 14 šahistov. Zmagal je brez poraza prof. Janez Sivec, drugi je bil s točko manj prof. Dover, tretji pa mladinec Donik. M.A.

BRZOPOTEZNI TURNIR V POSTOJNI

Šahovska sekcija pri DPD Svobodi v Postojni je spet pričela z rednimi mesečnimi šahovskimi brzopoteznimi turnirji. Na novembrskem prvenstvu, ki so ga igrali prejšnji teden v klubu tečaja društva, je igralo 14 šahistov. Zmagal je brez poraza prof. Janez Sivec, drugi je bil s točko manj prof. Dover, tretji pa mladinec Donik. M.A.

BRZOPOTEZNI TURNIR V POSTOJNI

Šahovska sekcija pri DPD Svobodi v Postojni je spet pričela z rednimi mesečnimi šahovskimi brzopoteznimi turnirji. Na novembrskem prvenstvu, ki so ga igrali prejšnji teden v klubu tečaja društva, je igralo 14 šahistov. Zmagal je brez poraza prof. Janez Sivec, drugi je bil s točko manj prof. Dover, tretji pa mladinec Donik. M.A.

BRZOPOTEZNI TURNIR V POSTOJNI

Šahovska sekcija pri DPD Svobodi v Postojni je spet pričela z rednimi mesečnimi šahovskimi brzopoteznimi turnirji. Na novembrskem prvenstvu, ki so ga igrali prejšnji teden v klubu tečaja društva, je igralo 14 šahistov. Zmagal je brez poraza prof. Janez Sivec, drugi je bil s točko manj prof. Dover, tretji pa mladinec Donik. M.A.

BRZOPOTEZNI TURNIR V POSTOJNI

Šahovska sekcija pri DPD Svobodi v Postojni je spet pričela z rednimi mesečnimi šahovskimi brzopoteznimi turnirji. Na novembrskem prvenstvu, ki so ga igrali prejšnji teden v klubu tečaja društva, je igralo 14 šahistov. Zmagal je brez poraza prof. Janez Sivec, drugi je bil s točko manj prof. Dover, tretji pa mladinec Donik. M.A.

BRZOPOTEZNI TURNIR V POSTOJNI

Šahovska sekcija pri DPD Svobodi v Postojni je spet pričela z rednimi mesečnimi šahovskimi brzopoteznimi turnirji. Na novembrskem prvenstvu, ki so ga igrali prejšnji teden v klubu tečaja društva, je igralo 14 šahistov. Zmagal je brez poraza prof. Janez Sivec, drugi je bil s točko manj prof. Dover, tretji pa mladinec Donik. M.A.

BRZOPOTEZNI TURNIR V POSTOJNI

Šahovska sekcija pri DPD Svobodi v Postojni je spet pričela z rednimi mesečnimi šahovskimi brzopoteznimi turnirji. Na novembrskem prvenstvu, ki so ga igrali prejšnji teden v klubu tečaja društva, je igralo 14 šahistov. Zmagal je brez poraza prof. Janez Sivec, drugi je bil s točko manj prof. Dover, tretji pa mladinec Donik. M.A.

BRZOPOTEZNI TURNIR V POSTOJNI

Šahovska sekcija pri DPD Svobodi v Postojni je spet pričela z rednimi mesečnimi šahovskimi brzopoteznimi turnirji. Na novembrskem prvenstvu, ki so ga igrali prejšnji teden v klubu tečaja društva, je igralo 14 šahistov. Zmagal je brez poraza prof. Janez Sivec, drugi je bil s točko manj prof. Dover, tretji pa mladinec Donik. M.A.

BRZOPOTEZNI TURNIR V POSTOJNI

Šahovska sekcija pri DPD Svobodi v Postojni je spet pričela z rednimi mesečnimi šahovskimi brzopoteznimi turnirji. Na novembrskem prvenstvu, ki so ga igrali prejšnji teden v klubu tečaja društva, je igralo 14 šahistov. Zmagal je brez poraza prof. Janez Sivec, drugi je bil s točko manj prof. Dover, tretji pa mladinec Donik. M.A.

BRZOPOTEZNI TURNIR V POSTOJNI

Šahovska sekcija pri DPD Svobodi v Postojni je spet pričela z rednimi mesečnimi šahovskimi brzopoteznimi turnirji. Na novembrskem prvenstvu, ki so ga igrali prejšnji teden v klubu tečaja društva, je igralo 14 šahistov. Zmagal je brez poraza prof. Janez Sivec, drugi je bil s točko manj prof. Dover, tretji pa mladinec Donik. M.A.

BRZOPOTEZNI TURNIR V POSTOJNI

Šahovska sekcija pri DPD Svobodi v Postojni je spet pričela z rednimi mesečnimi šahovskimi brzopoteznimi turnirji. Na novembrskem prvenstvu, ki so ga igrali prejšnji teden v klubu tečaja društva, je igralo 14 šahistov. Zmagal je brez poraza prof. Janez Sivec, drugi je bil s točko manj prof. D

Prizor iz drame Jerzyja Lutowskega DEŽURNA SLUŽBA v izvedbi SNG iz Trsta. Na sliki Stane Starščič kot kirurg Osinski in Rado Nakrst kot upravnik bolnišnice Brosz

Z OBČNEGA ZBORA DRUŠTVA PROSVETNIH DELAVCEV KOPRSKE OBČINE

Lepi uspehi, pa tudi pereči problemi

Pred kratkim je imelo v Kopru občni zbor društvo prosvetnih delavcev koprsko občine. Iz uvođenega poročila, ki ga je imel večletni predsednik društva Dušan Zgoncev iz Šmarij, je bilo videti, da so bili prosvetni delavci v zadnjem času najbolj aktivni pri izvajjanju šolske reforme, pri postavljanju nove šolske mreže ter uvajanjju novih učnih načrtov. Članstvo se je strokovno in ideoško izpopolnjevalo na raznih tečajih in seminarjih ter s prizadivnim osebnim delom. Mnogi so opravili v tem času tudi strokovne izpite.

Tehten delež so doprinesli prosvetni delavci s svojo družbeno dejavnostjo izven šole. Po anketi, ki so jo izvedli med člani društva (od 154 članov je dve tretjini žena), se je izkazalo, da prideva na vsakega člana povprečno dve funkciji izven šole. Zlasti močno se uveljavljajo prosvetni delavci v podeželskih kulturnoprosvetnih društvih, kar velja zlasti za člane iz Marezig in Šmarij ter za pedago-gle-glasbenike. Precej članov sodeluje tudi v telesnovzgojinah in množičnih organizacijah, pri Ljudski tehniki in podobno. Pri

RODITELJSKI SESTANEK OSNOVNE ŠOLE I V KOPRU

V petek, 14. novembra, je bil v malih gledaliških dvoranih roditeljski sestanek koprsko Osnovne šole I. Upraviteljica Marta Trobčeva je zbranim staršem razložila glavna načela reformirane šole in težave, s katerimi se še borijo. Letošnji učni uspehi učencev tudi niso preveč zadovoljivi, saj je bilo po prvi redovalni konferenci okrog 50% učencev, ki imajo slabe ocene. Največ težav jim delajo tuji jeziki. Med trenutnimi perečimi problemi je skoraj na prvem mestu vsaj zasilna ureditev šolskega dvorišča, ki predstavlja z bližnjim gradbiščem in glavno prometno cesto veliko nevarnost za otroke. Baje je gradbeno podjetje, ki zida nasproti šole, obljubilo ogroj, ki je pa do danes še ni. Hudo bo, če se bo zgodila kakšna nesreča, saj otroci brez ovire tekajo med kamioni in čez glavno cesto.

V razpravi so se zlasti zapoštene matere zavzemale za dopoludanski pouk tudi nižjih razredov, kar pa žal ob sedanjem pomankanju prostorov ni izvedljivo. Se največ razprave pa je bilo posvečeno filmom, ki jih hodijo otroci gledat prepogosto in tudi take, ki zanje niso primerni. Nujno bi bilo ustanoviti nek organ, ki bi seznanjal tako starše kot mladino s filmi, ki jih trenutno vrtijo, jih priporočati ali odsvetovati, obenem pa skribel za boljšo programsko politiko našega kina.

Ob koncu sestanka so starši iz svoje srede izvolili tričlanski Pionirski starešinski svet, ki bo med drugim skribel tudi za pravo Novoletne jelke.

političnem delu v množičnih organizacijah prednjači zlasti gimnazija v Kopru, Škofije in Šmarje.

Razen teh uspehov pa je bilo na občnem zboru govorja o perečih problemih šol in šolnikov. Leta je raziskovala posebna štiričlanska komisija za materialna vprašanja, o njenih izsledkih pa sta poročala Janko Klajbencet za podeželje in Miran Hasel za Kopar. Te težave so v glavnem neurejena stanovanjska vprašanja, pretešni šolski prostori, slabo stanje šolskih zgradb in vedno večje število šoloobveznih otrok. Vsačega od teh problemov sta člana komisije razložila in podprla s konkretnimi podatki in poudarila, da je reševanje vsega tega nujno zlasti danes, ko se je s šolsko reformo povečal poudarek na kvaliteti pouka.

IZ NAŠEGA LJUDSKOPROSVETNEGA ŽIVLJENJA

Uspel režiserski seminar

Pretekli teden je bil v Kopru dvodnevni seminar za režiserje amaterje. Organiziral ga je okrajni Svet Svobod in prosvetnih društev in se ga je udeležilo 26 ljudskoprosvetnih delavcev iz vseh občin. Največ jih je bilo iz občine Postojna in Sečana.

V prvem delu programa so udeleženci poslušali predavanje »Od izbire igre do premiere«. Predsednik sosveta za dramatiko Srečko Tič je govoril o izkušnjah, kajti mnogokrat srečamo režiserja, ki ima ogromno volje in veselja, ne pozna pa najosnovnejših prijemov režije. V tem predavanju so bili vključeni tudi problemi scenografije, kostumacije in uporabe svetlobnega parka. Zvečer so si udeleženci ogledali predstavo SNG iz Trsta »Sopotnika«.

Drugi dan je režiser Jože Babič pripovedoval, kako je omenjeno delo pripravljal, istočasno pa se je dotalnil problemov sodobne dramatike. Ostali čas so udeleženci uporabili za delo v skupinah. Predhodno so namreč obvestili okrajni Svet, kakšna dela pripravljajo, da so se predavatelji lahko pripravili za pozamezna dela in so v razgovorih obdelali vsebinsko, scensko in kostumsko stran nekaterih gledaliških del.

V splošnem je bilo lahko ugotoviti, da društva segajo po sodobnih kvalitetnih tekstih. Nimačo več pred sodkov, da klasika ni za amaterske odre. Tako smo videli, da je dvoje društev izbralo Moliéra, in sicer Namíšlenega bolnika in Georga Daudina. Zelo radi segajo po ljudskih igrah, le da skoraj vse zahtevajo veliko igralcev in velik oder.

S seminarjem so bili vsi zelo zadovoljni. Želijo si še takih srečanj, kjer bi lahko izmenjali svoje izkušnje in se pogovorili tudi o repertoarju. Vsi stremijo za

ZAČELA SE JE ZIMSKA SEZONA PRIMORSKIH PRIREDITEV

Dramatsko-komedijnska slikanica in pogumna sodobna podoba

Pretekli teden je SNG iz Trsta, naš stalni gost, odprlo zimsko sezono Primorskih prireditvev. Gostovali so s komedijo SOPOTNIKA in dramo DEŽURNA SLUŽBA v večjih in manjših krajih našega okraja. V Kopru smo imeli prvo predstavo izven abonma v četrtek, 13. t. m. (»Sopotnika«) in drugo za aboma v soboto, 15. t. m. (»Dežurna služba«)

Jan de Hartog:

SOPOTNIKA

Komedijo znanega pisatelja Jan de Hartoga z originalnim naslovom »Pod nebom zakonske postelje« imamo še v dobrem spominu, saj smo jo gledali pred dvema sezonomi. Tudi takrat sta bila Ona STEFKI DROLČEVA in On — JOŽKO LUKEŠ in sta nas navdušila s svojo dovršeno igro. Zlasti Ona. Ni se spremenila, oba

se nista spremenila v tem času, ko sta s to predstavo prepotovala Slovenijo od Primorske tja do Prekmurja in tudi 49. in 50. predstava pretekli teden ni izgubila svoje svežini, privlačnosti in čudoviti igri. Nasprotno še pridobil je v improvizirani popolnosti, čeprav ni šala v enem dušku, v pičilih dveh urah, preživel ves zapleten razvoj človeškega življenga. To lahko rešita le igralca z velikim talentom in obsežno igralsko tehniko.

Sam Hartogov tekst ni nobena dramska umetnina ali zgledno odrsko delo, ima pa toliko zanimivih dramatskih momentov, živiljenjske resničnosti in komedijnskih replik, da doživi pri občinstvu lep uspeh. Lahko bi rekli, da je to prijetna dramatska slikanica o osudi povprečnega stanovnika para, vrednost pa ji daje v tržaški uprizoritvi inteligentna in živiljenjska igra, ki ne pogreša dragocene komične moči.

Jerzy Lutowski:

DEŽURNA SLUŽBA

Poljskega pisatelja Jerzyja Lutowskega v njegovem dramu »Dežurna služba« smo spoznali pri nas v času, ko so se ob letošnjem podeljevanju Nobelove nagrade sovjetskemu književniku Pasternaku znova uprle oči vse svetovne javnosti v razmerek, v katerih žive in ustvarjajo sovjetski umetniki. O Lutowskem vemo pač, da je sodobni poljski dramatik, ki piše tekste s sodobno tematiko. Vemo še to, da sodi k tisti mladi Poljski, ki je začela živahn po dirati trhle plotove in se je lotila »boja mnenj in svobodne, ustvarjalne umetnosti«, kot je rekel eden med njimi. In čeprav dodamo še dejstvo, da so »Dežurno službo« na Poljskem igrali v tistem kratkem razdobju takoj po XX. kongresu KPSZ in da je zdaj tam prepovedana, ne vemo, kaj je z njenim avtorjem in drugimi njegovimi deli. Vsekakor si je pridobil Lutowski naše simpatije z »Dežurno službo«, ker je izprical z njo pogum (osvetil je razmere na Poljskem v dobi sta-

linzma) in posluh za osebne človekove probleme.

Svojo dramo je zgradil Lutowski v napeti in spretni obliki dramski vozeli je zadrgnil trdn v zunanjem in notranjem dogajjanju, reševati je skušal človeška in politična vprašanja sodobne Poljske. Zgodovinsko ozadje drame ni splošno znano. To so razmerja med uporniškimi skupinami Armije krajove in Armije ludove. Obe sta se borili za Poljsko, toda z različnimi sredstvi in z različnimi zaveznički, prva s pomočjo Zahoda, druga s pomočjo Sovjetov. Zmagala je Armija ludova in strogo je obračunala z nasprotnimi »bandami«. Le-tem je kot zdravnik pomagal nekoč tudi znameniti varšavski kirurg Osinski in šele po dolgem ponizevanju in zaporu je dosegel delno rehabilitacijo — zopet je bil zdravnik-kirurg v bolnišnici podeželskega mesteca.

Avtor drame pa ne gre v bistvu za reševanje polpretekle zgodovine, pač pa za preprosto vprašanje človeškega zaupanja v zdravniško etiko. Ali more nekdanji pomočnik sovražnika uspešno operirati visokega partiskskega funkcionarja? Ob reševanju tega vprašanja se sesuje zaupanje Osinskega v njegovo rehabilitacijo; njegova iztegnjena roka, ki jo je tako dolgo ponujal, se stisne v pest. In to samo zaradi odločitve varnostnega funkcionarja, ki je izgubil kompas človečnosti in razumevanja. Ko Osinskemu končno dovolijo operacijo, bolj zaradi zunanjih faktorjev kot spoznanja krivice, se začne v njem boj med dolžnostjo in pravico, med pripravljenostjo in osebnim ponosom.

Dokončne rešitve nam Lutowski ne pove, le nakaže možnosti in prepusti odločitev gledalcu, kajti če »operiramo«, sta vselej dve možnosti: bolnik ozdravi ali umre. V tej nakazni rešitvi je drobec trpkosti nad razmerami v

Primorske prireditve so potrebne tudi poleti

Te dni je imel upravni odbor Zavoda »Primorske prireditve« sejo, ki so ji prisostvovali tudi predsednik okrajnega sveta za kulturo in prosveto, predstavnik okrajnega sveta za družbeni plan in finance ter načelnik tega tajništva. Namen seje je bil, da bi ugotovili mero smotnosti dosedanjih večjih investicij Zavoda, razen tega pa naj bi prisotni dobili vpogled v finančno politiko Zavoda, ki bi bilo možno v skrajnem primeru močno zožiti, če bi se odrekli letnim prireditvam.

Predsednik upravnega odbora tov. Ivan Mavšar je za razpravo o teh vprašanjih podal pregledno poročilo, iz katerega izhaja, da so Primorske prireditve od ustanovitve do danes (prve letne prireditve poleti 1957 — 23 predstav s 15.800 obiskovalci; zimska sezona 1957-58 — 106 predstav z 29.625 obiskovalci) in letosnjem letnem programu — 32 predstav z 23.507 obiskovalci) brez letosnje zimske sezonske organizacije 167 predstav, na katerih je bilo 68.932 obiskovalcev.

Pri vsej pozrtvovanosti maloštevilnega kolektiva tega zavoda je bilo pionirske delo pri uvedbi in afirmaciji Primorskih prireditvev v obvladovanju premognih težav, med katerimi finančne niso bile na zadnjem mestu. Za uspešnejše nadaljnje prireditje Primorskih prireditvev je bilo treba dvigniti njihov začetni primarni nivo s prehodnim visoko kvalitetnih gostujučih ansamblom in z nabavo najnujnejše tehnične opreme (zložljivih prenosnih oder v zeleni konstrukciji, 800 stolov, priprava za ozvočenje in delno izpopolnitve rektorškega parka). Brez tega bi bilo nemogoče ugodno prirediti letne prireditve večjega obsegata, kajti je bila n. pr. »Prodana nevesta«, balet »Ohridska legenda«, mednarodni plesni turnir itd. Prav zaradi nabave te tehnične opreme

nice opreme in zaradi dolga iz leta 1957 (skupaj blizu 9 milijonov din) je zavod trenutno prišel v takšen položaj, da je moral najeti 4,5 milijona din posojila, da bi lahko poravnal del računov in dostojno izvedel načelo, ki so v zvezi z letosnjo zimsko sezono.

Razen lastnih dohodkov je v letosnjem proračunskem letu Primorske prireditve v največji meri dotiral OLO Koper (polovico manjša dotacija, kakor jo je prej izvajalo Gledališče Slovenskega Primorja), k temu pa je prišteti še dotacija 5 milijonov dinarjev Izvršnega sveta LRS, dotacija občin našega okraja in v manjši meri prispevke turističnih društev. Tovarši Mavšar je podprt, da tolikšnih sredstev Primorske prireditve še zdaleč ne bi potrebovale, če bi se omejile samo na enako število (toda vse bolj kvalitetnih) predstav v zimski sezoni, kakor jih je prej dajalo Gledališče Slovenskega Primorja. Ceži zavod sedaj, ko se je zlasti za prireditje letnih prireditiv v glavnem tehnično opremi, razvijati svojo dejavnost tudi v poletnem času — to pa je v interesu našega turizma, mnogih slovenskih kolektivov, ki imajo na naši obali svoje počitniške domove in tudi domačega prebivalstva — bi moral zastran odpelačila omenjenega dela v prihodnjem proračunskem letu dobiti od OLO in Izvršnega sveta enako dotacijo, kakor letos, v tem ko bi morale občine delno zviliti svoje prispevke. Takšno pripravljenost je postojanska občina že izrazila, vsekakor pa bi morala koprsko občino primakniti nekaj več od svojega lanskega prispevka, kajti upoštevati je treba, da letos obnovljena glavna in mala dvorana v koprskem gledališču ter vsa tehnična oprema

(Nadaljevanje na 10. strani)

Stefka Drolčeva in Jožko Lukeš kot »Sopotnika« v Jan de Hartogovi živiljenjski komediji v sedmih postajah z originalnim naslovom »Pod nebom zakonske postelje«.

sodobni Poljski, toda ta trpkost ni resignacija in ne kapitulacija, je le opomin, naj bi z boljšimi spoznanji pripravili boljšo prihodnost. Iz te kratke oznake vsebine smo že spoznali, da je glavna oseba kirurg Osinski. Igral ga je STANE STARŠČIĆ. Ni bil le glavna, ampak tudi najboljša figura. S temperamentno in zavzetno igro je vidihnemu temu liku živiljenje, bil je gibalo predstave. Menim, da je to ob pravdu iz Kreftovih »Celjskih grofov« njegova najboljša interpretacija. Odlične soigralce je imel v MODESTU SANCIŅU, GUŠTINU in (Nadaljevanje na 10. str.)

ANNEMARIE SELINKO

General Bernadotte . . . mislite resno?

(Odlomek iz romana DÉSIRÉE. Izdala založba LIPA v Kopru, prevedla Rada Jovanović, opremil Marijan Vojska)

Ko smo jedli ocvrte piščance, se je zgodilo, Josephine — da, izrecno Josephine — Napoleonova žena — je dala povod. Ves čas sem čutila, kako so njene oči svigale od Bernadotte name in zopet nazaj. Zdi se mi, da ni nihče tako tenkočuten kot Josephine za nečno napetost in nevidno vibracijo med moškim in žensko. Dotiek je malo govorila, vendar je ob Julijinih besedah o »prvem obisku v Parizu« vzdignila svoje tenko populjene obrvi in se z zanimanjem zazrla v Bernadotta. Mogoče, zelo mogoče je, da se je spomnila, da je bil tudi Bernadotte isto popoldne v Talijsnem salonu. Končno je našla priložnost pretrgati Josephove vojakopolitične razgovore in načeti pogovor, ki ji je bil bolj zanimiv. Nagnila je svojo otroško, kodastro glavo na stran, pomežniknila Bernadottu in vprašala: »Kot poslanec govorite niste imeli v družabnem pogledu na Dunaj lahkega stališča. Mislim, ker niste poročeni, general Bernadotte. Gotovo ste v poslanstvu večkrat pogrešali načinočnost dame.«

Bernadotte je odločno odložil viličce in nož. »In še kako, draga Josephine — kajne, da vas smem klicati Josephine, kot v prejšnjih časih pri vaši prijateljici Tallenovi?« Ne morem vam povedati, kako mi je bilo žal, ker nisem poročen. Toda — obrnil se je do drugih gostov pri mizi, »toda prosim vas, gospe in gospode, kaj naj storim?«

Nihče ni videl, ali se šali ali je resen. Vsem je bilo nerodno, zato so molčali, dokler ni izpogovorila Julie s prisiljeno vlijudnostjo: »Zdi se mi, da še niste našli prave, general!«

»Našel sem jo, gospa, ali izginila je in sedaj — s komično kretajo zatrege je skomignil z rameni in me pogledal. Obraz mu je žarel od smerja.«

»Poiskati jo morate in jo zasnubiti,« je zaklicala Christine. Uživala je ob pogovoru in ni se jí zdel prav nič nenavad. Tudi doma v pivnicu so mladi možje ob kozarcu vina govorili o ljubezenskih dogodivčinah.

»Prav imate, gospa,« je resno rekel Bernadotte. »Zasnubil jo bom!«

Skočil je pokonci, porinil svoj stol nazaj in rekel Josephu: »Gospod Joseph Bonaparte, čast mi je prositi za roko vaše svakinje, gospodinje Désiré Clary!«

Mirno je zopet sedel in nepremično gledal Josephina. Smrtna tišina. Ura je tik takala in prepričala sem bila, da si slisijo, kako mi bije srce. V obupu sem uprla pogled v beli prt.

»Ne razumem popolnoma, general Bernadotte... mislite resno?« sem si slisala Josephina.

»Zelo resno.«

Zopet smrtna tišina.

»Mislim — da morate Désiréji dati čas, da premisli vašo cenjeno ponudbo,« je rekel Joseph.

»Imela je dovolj časa, gospod Bonaparte.«

»Saj sto jo šele pravkar spoznali!« Julianin glas se je tresel od razburjenja. Vzdignila sem glavo: »Prav rada vas poročim, general Bernadotte.«

Je bil to moj glas? Z ropotom je nekdo prevrnil stol, ti radovedni, presenečeni obraz — nisem mogla združiti, nisem mogla več zdržati! Ne vem, kako sem prišla iz obedinice. Nenadoma sem bila v svoji sobi na postelji in jokala.

Nato so se vrata odprila. Vstopila je Julie, me prisrčno objela in skušala tolaziti. »Saj se ti ni treba poročiti, če ga nočeš. Ne jokaj, ne jokaj!«

»Moram jokati, ne morem drugače. Take neizrekljivo sem srečna, da moram jokati, sem ihtela.«

Ceprav sem si z mrzlo vodo umila obraz in ga močno napudrala, je Bernadotte takoj, ko sem vstopila v obedinico, rekel: »Vidim, da ste zopet jokali, gospodična Désiré.«

Sedel je poleg Josephine na majhn zofi, ali Josephine je takoj vstala, sedla na stol in rekla: »Sedaj mora Désiré sedeti poleg Jean-Baptista.«

Seda sem kraj njega, vsi drugi pa so se začeli hitro pogovarjati, da bi zakrili zadrgo. Joseph je prinesel iz obedinice Sampanjet, ki ga nismo počili pri mizi, in Julie je ponudila vsakemu majhen krožnik.

»Pozabili smo na poobede,« je rekla. Tako so mi rdeče jagode z madeira omakajo pomagale premestiti mučne trenutke. Kasneje je Bernadotte, ki ni bil niti najmanj v zadrgi, temveč prekipevajoči vesel, vlijudno vprašal Julie: »Gospa, bi imeli kaj proti temu, če bi povabilo vašo sestro na kratek sprehod z vodom?«

Razumevajoče je prikimala: »Prav nič, dragi general. Kdaj? Jutri po poledne?«

»Ne, mislim — precej,« je odgovoril Bernadotte.

»Toda, temveč je že!« Julie je bila vsa iz sebe. Bilo je neprimerno, da bi se mlado dekle pozno zvečer vozilo samo z gospodom.

Odlečno sem vstala: »Samо kratko vožnjo, Julie,« sem rekel. »Kmalu se bova vrnila.« S temi besedami sem tako hitro zbežala iz sobe, da se je

ANNEMARIE SELINKO

Bernadotte komaj mogel posloviti od ostalih.

Njegova kočija je stala pred hišo. Bila je odprta in peljala sva se skozi vonj lipovega cvetja v temno modrijo pomladnega večera. Ko sva bila bližu središča mesta, so se bleščale pariške luči tako svetlo, da nisva več mogla videti zvezde. Ves čas nisva spregovorila besede. Ko sva se peljala vzdolž Selne, je Bernadotte nekaj zaklicil kočiju. Kočija se je ustavila na mostu.

»To je tisti most,« je rekel Bernadotte. Tesno drug ob drugem sva šla do sredine mosta, se naslonila čez ograjo in opazovala ples luči na vodovi.

»Večkrat sem bil v rue du Bac in spraševal o tebi v dvoriščem poslopju, toda nihče mi ni hotel nihcesar povedati.«

Prikimala sem. »Vedeli so, da sem skrivnica prišla v Pariz.«

Ko sva se vračala h kočiji, mi je položil roke okoli ramen. Moja glava mu je segala do naramnikov.

»Takrat si rekla, da si zame premajhna,« je dejal. »Da, in postal sem še manjša. Takrat sem nosila visoke pete, ki zdaj niso več moderne. Morda to ni važno.«

»Kaj ni važno?«

»Da sem tako majhna.«

»Ne, prav nič. Nasprotno.«

»Zakaj nasprotno?«

»Ugaja mi.«

Na vožnji domov sem pritiskala svoje lice na njegovo ramo, a naramniki so me praskali po obrazu. »Ti strašni zlati trakovi me motijo,« sem mrmrila.

Tiho se je zasmjal: »Vem, da ne marš generalov.«

Hipoma sem se spomnila, da je on peti general, ki me je hotel poročiti: Napoleon, Junot, Marmont, Duphot — odgnala sem to misel in pritiskala še naprej svoje lice na naramnike generala Bernadotta.

Ko sva se pripeljala domov, so bili drugi gostje že odšli. Julie in Joseph sta naju pozdravila: »Upam, da vas bomo odlesj pogosto videli pri nas, general,« je rekel Joseph.

Začela sem: »Vsak dan, kajne — in obmolknila. Nato sem mu prvič rekel: »Kajne, Jean-Baptiste?«

»Sklenila sva, da se prav kmalu

poročiva, če dovolite,« je govoril Bernadotte Josephu, čeprav nisva o poroki nič govorila. A jaz bi se najrajši takoj poročila!

»Takoj jutri bom šel na lov za lepo majhno hišico in kakor hitro najdem takšno, ki bo Désiréji in meni vseč, se poročiva.«

Kot ljuba, že davno neslišana pesem je zazvenelo v mojem srcu... Že nekaj let devljem na stran del svoje plače. Lahko kupim majhno hišico za vas in za otroka.«

»Se nocoj bom pisala mami. Lahko noč, general Bernadotte,« sem slišala Julie. »Lahko noč, dragi svaki! Moj brat Napoleon se bo izredno razveselil te novice,« je pripomnil Joseph.

Kaker hitro smo bili sami, je Joseph rekel: »Ne morem razumeti. Bernadotte ni človek hitrih odlöčitev.«

»Ali ni prestar za Désiréjo? On ima najmanj...«

»Če trideset ga sodim.« Obrnil se je k meni: »Povejte mi, Désirée, ali se zavedate, da boste poročili enega izmed najbolj uglednih mož v republiki...«

»Balala!« ga je ustvaita Julie. »Če se bo Désiré res kmalu poročila, moramo skrbeti za balo.«

»Ta Bernadotte ne sme imeti poveda, da bi se pritoževal nad hal bovanjke kakega Bonaparteja,« je potudarjal Joseph. »Koško časa potrebujete, da bo vse gotovo?«

»Nakupiti se da hitro,« je rekla Julie. »Le vezenje monogramov je bolj doigrajno.«

Tedaj sem se prvč vmešala v ta živahn pogovor. »Bala je v Marseillu vendar že pripravljena. Samo zaboje je treba poslati semkaj. Že zdavnaj sem naredila vso monograme.«

»Da, da, saj res,« Julijine oči so se od začudenja razširile. »Da, Désirée ima prav — monogrami so že narejeni. B —«

»B, B in zopet B.« Nasmejhnila sem se in šla k vratom.

»Vsa stvar se mi zdi zelo čudna,« je nezaupno mrmrila Joseph.

»Da bi bila le srečna,« je šepetal Julie.

Srečna sem! Ljubi bog v nebesih, ljuba lipa ob cesti, ljube rože v modri vazi — tako srečna sem!

CIRIL KOSMAČ

Smrt nedolžnega velikana

(Odlomek iz novele. Zbirka je izšla v knjižnici Kondor založbe Mladinska knjiga v Ljubljani pod naslovom IZ MOJE DOLINE. Uredil Bojan Štih, opremil Stane Kumar.)

Pogovarjali smo se o velikih smrilih v mojstrskih delih svetovne književnosti. Poslušal sem z vso zbranostjo in tudi sam vneto govoril, kar nenadoma pa sem se zdrznil, nisem mogla več zdržati! Ne vem, kako sem prišla iz obedinice. Nenadoma sem bila v svoji sobi na postelji in jokala.

Nato so se vrata odprila. Vstopila je Julie, me prisrčno objela in skušala tolaziti. »Saj se ti ni treba poročiti, če ga nočeš. Ne jokaj, ne jokaj!«

»Moram jokati, ne morem drugače. Take neizrekljivo sem srečna, da moram jokati, sem ihtela.«

Ceprav sem si z mrzlo vodo umila obraz in ga močno napudrala, je Bernadotte takoj, ko sem vstopila v obedinico, rekel: »Vidim, da ste zopet jokali, gospodična Désiré.«

Sedel je poleg Josephine na majhn zofi, ali Josephine je takoj vstala, sedla na stol in rekla: »Sedaj mora Désiré sedeti poleg Jean-Baptista.«

Seda sem kraj njega, vsi drugi pa so se začeli hitro pogovarjati, da bi zakrili zadrgo. Joseph je prinesel iz obedinice Sampanjet, ki ga nismo počili pri mizi, in Julie je ponudila vsakemu majhen krožnik.

»Pozabili smo na poobede,« je rekla. Tako so mi rdeče jagode z madeira omakajo pomagale premestiti mučne trenutke. Kasneje je Bernadotte, ki ni bil niti najmanj v zadrgi, temveč prekipevajoči vesel, vlijudno vprašal Julie: »Gospa, bi imeli kaj proti temu, če bi povabilo vašo sestro na kratek sprehod z vodom?«

Razumevajoče je prikimala: »Prav nič, dragi general. Kdaj? Jutri po poledne?«

»Ne, mislim — precej,« je odgovoril Bernadotte.

»Toda, temveč je že!« Julie je bila vsa iz sebe. Bilo je neprimerno, da bi se mlado dekle pozno zvečer vozilo samo z gospodom.

Odlečno sem vstala: »Samо kratko vožnjo, Julie,« sem rekel. »Kmalu se bova vrnila.« S temi besedami sem tako hitro zbežala iz sobe, da se je

kakor slaba, zaprašena starinska slika brez prave globine. Nenadoma pa se je slika odprla v globino in vse je bilo popolnoma jasno; vse je oživel, vse se je zganilo in nato začelo počasi drseti proti meni. Matičeve telo je bilo večje in večje, prihajalo je bliže in bliže — in nenadoma je bila tik pred mano samo temno-rdeča blazina z Matičeve glavo in ovenelo sončno. Matičevi košati brki so mučno vztrepetali v poslednjih izdihljajih, po razorenem čelu so curljali svetli curki znoja, velike modre oči pa so bile mokre in motne, kakršne so bile vse življenje. Toda zdaj so tiste oči nepremično strmele vame, strmele so z nadčloveškim naporem, kakor bi mi skozi prirojeno nejasnost hotele jasno dopovedati, da je Hotejčev Matic res samo Hotejčev Matic, a da kljub temu tudi on doživlja svojo smrt.

Nisem se več trudil, da bi odgnal tiste oči, ker sem že prav dobro vedel, da jih ne bom mogel odgnati. Zvrnil sem še kozarec vina, nato pa sem vstal, da bi se poslovil.

»Kam pa?« so me začudeno vprašali prijatelji.

»Grem,« sem zmignil z rameni.

»Ali imaš idejo?« so butnili vame.

»Ne, ideje nimam,« sem se nasmehnil.

»Kaj pa imaš?«

»Smrt.«

»Veliko smrt?«

»Vsaka smrt je tako velika, da je spričo nje vse naše besedno mojstvo zelo majhno,« sem rekel.

»To je pa tudi res,« so se nasmehnili in prikimali.

»Res je, res!« sem vzdihnil in šel.

Napotil sem se proti domu, toda spotoma sem kljub vsemu sklenil, da bom skušal napisati, kako je umrl Hotejčev Matic, na nedolžni velikan.

ZDRAUŽEVANJE MLADINSKE ORGANIZACIJE PIVŠKE IN POSTOJNSKE OBČINE

Pivška mladina je pregledala svoje delo

V nedeljo, 16. novembra, je bila v Postojni skupna mladinska konferenca za pivško in postojnsko občino. Razen gostov: tov. Regenta, tov. S. Kranjca s CK LMS, predsednica LMS našega okraja tov. Vogričeve in gostov iz obeh občin se je zbralo še 109 delegatov in članov mladinskih komitev.

Glavni referat o nalogah mladinske organizacije je imel tov. Andrej Miklavčič. V enourmnu referatu je zajel vse tiste probleme, ki jih prinaša sedanjem razvoju pred mladino v obeh občinah. Navedel je, katere probleme mora pivška mladina najprej reševati. Posebno je poudaril delo mladine na področju, ki je za naše kraje živiljenjsko važno — pri kmetijstvu. Napredek celotne pivške doline je vezan prav na napredok kmetijstva in mladina mora in more imeti pri tem važno, če ne že glavno vlogo. Jasno in temeljito je osvetlil tudi druga področja, kjer je delo mladine potrebno in nujno. Najvažnejše pri njegovem referatu je pač to, da so bili vsi bistveni problemi in naloge v celoti jasno in temeljito podani.

Predsednika občinskih komitev LMS sta nato v svojih poročilih prikazala trenutno stanje organizacije v obeh občinah.

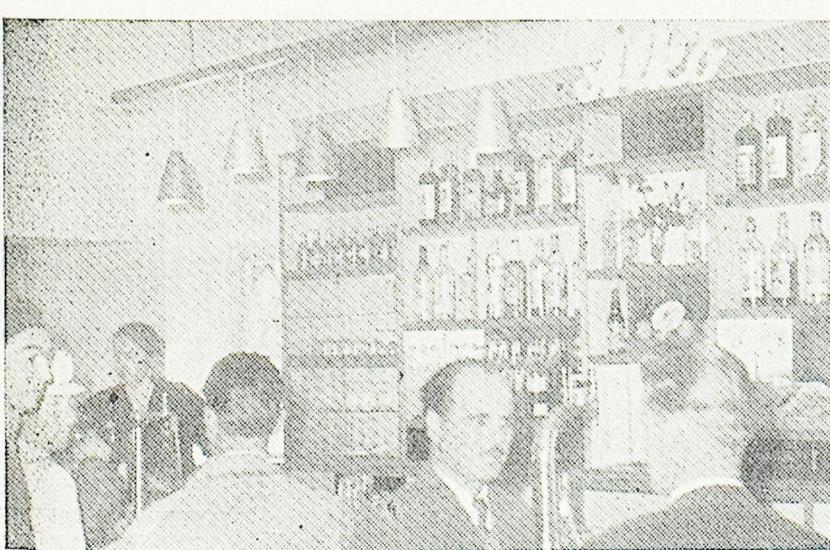
Za Pivko je Rudi Dujmovič povedal, da je imela organizacija dva osnovna problema: prvo je bilo čisto organizacijsko vprašanje članstva, aktivov, sej itd. Drugo je bilo vprašanje aktivizacije mladine in sodobnih oblik dela z mladino. Zlasti drugo vprašanje ni moglo biti temeljito rešeno, najsi bo zaradi časa ali zaradi njegove težavnosti.

Bruno Adam pa je poročal, kaj je storila mladina po Postojni.

Začeli so se občni zbori PLISKOVICA

Pretekli teden je bil v Pliskovici občni zbor tamkajšnjega prosvetnega društva »Sloga«. Društvo je imelo doslej 67 članov, sedaj pa so jih na novo vključili še 10. Društvo je zelo delavno. Najbolje deluje knjižnica in čitalnica, kjer se vsak večer zbirajo vaški fantje in dekleta. Knjige dobivajo na posodo iz občinske knjižnice v Sežani. Ljudska univerza iz Sežane je preteklo sezono imela v Pliskovici 5 predavanj, ki se jih je udeleževalo 100 do 200 ljudi. Če pomislimo, da ima vas 250 prebivalcev, je to lep uspeh. Društvo skrbi tudi za razvedrilo in priteja plese brez točenja alkoholnih pijač. Na ta način si pridobi tudi nekaj sredstev. Drva za čitalnico člani sami pripravijo.

Letos imajo v načrtu predavanja LU štirinajstdnevno. Tudi s študijem dramskega dela bodo začeli. Spričo tega, da je bil dosedanjem odbor delaven, so mu ponovno zaupali vodstvo, izpopolnili pa so ga z enim novim članom.

Med številnimi gostinskimi objekti, ki se vedno bolj urejujejo in postajajo privlačni posebno za tujce, je brez dvoma tudi restavracija Mahorčič v Sežani. Pred kratkim je preuredila svojo točilnico, kakor kaže gornja slika, ki jo je posnel A. Bubnič

skem, katere probleme je morala reševati in kakšne uspehe je dosegla od zadnje konference.

Poročili kažeta, da je bilo v 25 mladinskih aktivih več kot 1000 članov ali nekaj manj kot dve tretjini vse mladine obeh občin. Zlasti pomanjkljivo je članstvo kmečke mladine. Članov ZKJ je 125 in pologama raste. Število mladincev v organih družbenega samoupravljanja se je prav zadnje čase bistveno izboljšalo. Toda kljub pomanjkljivi agitaciji sta občini dali skoro celo MDB na avtocesto — skupno 92 mladincev.

Bistveno je tudi to, kar sta poročili omenili, da je mladina skoraj povsod steber tudi drugih množičnih organizacij, SZDL, gasilcev, Svobod, strelcev, aktivov mladih zadružnikov itd.

Večino konkretnih akcij teh organizacij izvede ravno mladina.

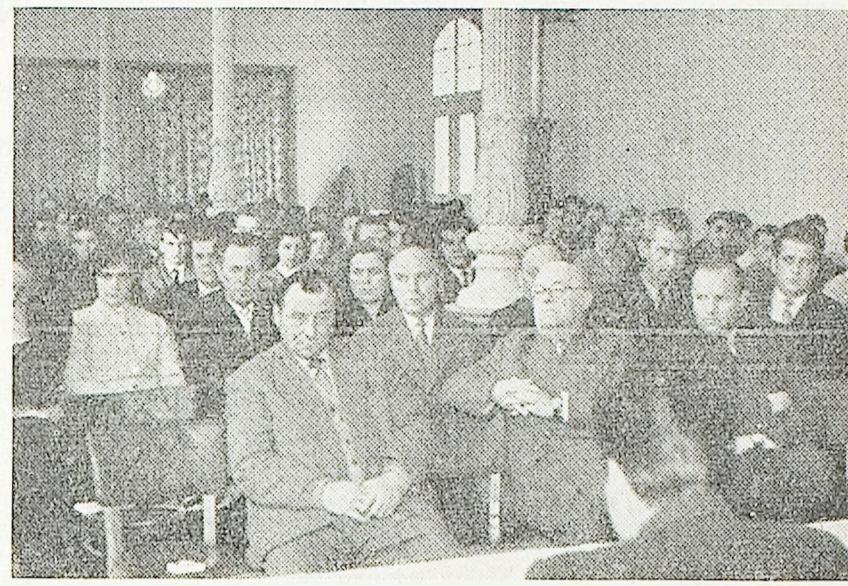
Številni diskutanti so nato po poročilih še podrobno prikazali posamezna področja, kjer deluje mladina, napake, težave in možnosti ter uspehe. Govorili so o ideoškem delu, marksističnih krožkih, sprejemu mladine v ZK Jugoslavije, mladinski ljudski univerzi, MDB, športu, družabnem živiljenju, stikih z JLA itd. Celotna razprava je še bolje prikazala, kako vsestransko je delo

mladine in kako različnih problemov in nalog se loteva.

Skupščina je še izvolila nov 25-članski mladinski komite za združeni občini, sprejela je nov načelen program za delo organizacije v letu 1959, ki ga bo novi komite konkretno določil. Izvolila je še 6 komisij za posamezna področja dela mladinske organizacije.

Celoten vtis konference je, da se mladina resno loteva najraznovrstnejših nalog, ki jih prinaša praksa, da je potrebitno delo vsestransko poziviti z novimi oblikami dela zlasti po vseh, kjer je številna kmečka mladina. Dobro delo bo tudi prineslo lepe uspehe.

S. M.

Z nedeljske konference mladine postojanske in pivške občine v dvorani hotela Javornik v Postojni. V ospredju gostje konference, med njimi član CK ZKJ Ivan Regent

Da bo oddih še prijetnejši

V starih turističnih priročnikih piše: »Fijeso je prirodno kopališče za Piran in priljubljena izletniška točka. V vsej občini je tu največ privatnih turističnih sob.« Prvi stavki velja tudi še v sedanjosti. Drugega pa smo zadnja leta morali zamenjati z novim: »Tu je središče domačega turizma, kajti Fijeso je postal letovišča počitniških domov — v obliki zavoda s samostojnim finansiranjem »Turistična skupnost Fijesa«.

Naj pojasnimo: Sindikalne podružnice, ki so organizirale za svoje člane dopust v počitniških domovih Fijesa, so tudi v preteklih letih storile že marsikateri skupni korak, da bi napravile letovanje v tem lepem kotičku slovenske obale čim prijetnejše. Napeljava vodovoda je bila ena največjih skupnih akcij. Toda Fijesu primanjkuje še marsikaj, če naj nudi letoviščarju res vse udobje in kar je potrebno za sodobni oddih. Plaža še zdaleč ni urejena, čeprav je je dobršen del uredil letos kolektiv rudnika Velenje. Kabin, igrišč, športnih naprav in podobnega primanjkuje ali sploh ni. Cesta v Fijeso je ozka, strma in v dežju neprehodna. Pešpot ob obali je naravnost smrtno nevarna. Kanalizacije ni, javne razsvetljave ni. Okolica sicer slikovitega jezerca je divja, zanemarjena. Komarji so postali prava

nadloga v večernih urah. Pomorskih zvez s Piranom ni. Skratka — v Fijesu še ni mogoče goroviti o sodobnem turizmu, čeprav prihaja tudi v današnjih razmerah vsakdo rad v to okolico za Belim križem.

Na ObLO Piran in v posameznih sindikalnih podružnicah so zbirali opazke o tem, kaj v Fijesu moti in kaj bi bilo potrebno za boljši oddih naših delovnih ljudi. Tako so zrasli idejni predlogi in načrti. Tedaj pa je nastopilo vprašanje potrebnih finančnih sredstev za izvedbo teh načrtov. Vsak kolektiv zase, pa tudi ObLO Piran so presiromašni, da bi se tu lahko naglo lotili kakšne večje ureditve.

Razmišljajanje je sredi tega poletja pivedlo do ustavnovitve nekakšnega pripravljalnega odbora — agilnih ljudi iz nekaterih zainteresiranih podjetij, ki imajo svoje počitniške domove v Fijesu. (Nadaljevanje na 10. strani)

Letovišče Fijeso pri Piranu s svojim znamenitim sladkovodnim jezercem je med najlepšimi biseri naše obale

VODNA SKUPNOST KOPER IN VODOVODI

Boljša preskrba z vodo

(Nadaljevanje)
Zadnjici smo opisali delo in ugotovitve Vodne skupnosti na terenu v zvezi z reševanjem perečega vprašanja preskrbe z vodo naših višinskih predelov, tokrat pa bomo skušali nakanati možnosti rešitve tega vprašanja.

Zdi se, da nam podatki meritve izdatnosti vodnih virov in ostale ugotovitve, ki smo jih pridobili za časa sušev v letosnjem poletju in zgodnjem jeseni, nekako narekujejo naslednje možnosti ureditve preskrbe z vodo.

Eno dejstvo je bilo ugotovljeno. Ceprav je bila pogosta na raznih mestih izražena želja, naj bi reševali problem preskrbe z vodo z večjimi

lokalnimi viri, ki bi napajali vodovalce za skupine vasi, to nikakor ni mogoče. Zadnjici v drugi skupini omenjenih skupinskih vodovalov ni možno uresničiti, ker ti na videz močni izviri v suši odpovedo. Ljudje, ki se v zimskem času privadijo na udobje tekoče vode iz pipe v neomejeni množini, so v poletnem času toliko bolj prizadeti, ker ostanejo brez nje. Saj nitri ne bodo morda več imeli pri hiši potrebne posude za prenašanje vode, kakor so jo imeli v času pred napeljavjo vodovalova. Tako jih bo ta izguba veliko bolj prizadela, podobno kakor prizadene sedaj nas v mestu, ker ne moremo nujno vzeti niti kapljice, če nadomado in brez predhodnega obvestila prenehata teči voda iz Rijanskega vodovalova. Toda v mestu trajta to kvečejemu po nekaj ur, pri skupinskem vodovalu bi pa lahko trajalo tudi tri tednov ali celo mesecev.

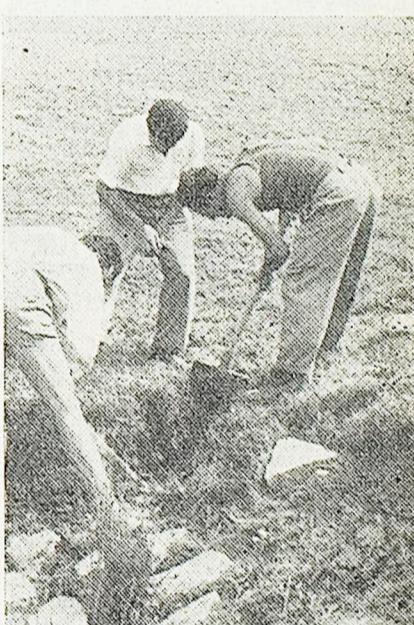
V prvi skupini omenjen način rešitve oskrbe z vodo z adaptacijami, popravili in dograditvami je samo zasilnega in začasnega značaja ter nikakor ne more veljati za dokončno in trajno ureditev.

Treba bo torej začeti študirati rešitev problema preskrbe višinskih predelov z vodo z gradnjo velikega višinskega vodovalova, ki ga bo napajal eden izmed prej omenjenih vodnih virov, Rijana ali Sečovlje. To je seveda velika gradnja, ki zahteva mnogo denarnih sredstev, katerih pa danes še nimamo na razpolago. Vso zadevo moramo najprej projektivno podrobno preštudirati in iskati najcenejšo rešitev, ker ni vseeno, od kod vodo jemljemo, kam jo prečrpavamo ter kod vodimo naše cevovode. Potrebno je izdelati več variantnih studij in jih medsebojno ekonomsko primerjati. Pri tem moramo iskati najsdobnejše in tehnično populeno rešitev gradnje, ker samo te so ekonomične. Masivne gradnje (n.pr. akvaduktov), kakršne so predvidevali Italijani pri gradnji višinskega vodovalova, so danes zelo drage zaradi težavnih nabavev kamna za zidanje in velikih transportnih stroškov, ki bi

bili zvezani z dobavo tega materiala. Drugo, kar je treba proučiti, je možnost etapne izgradnje, ki bi predvidevala najprej zgraditev črpalnih naprav in nabiralnikov z ureditvijo cevnega omrežja na manjšem področju, nato napeljava novih cevovodov na sosednja področja in tako postopoma dalje, kar seveda razdeli potrebo po denarnih sredstvih čez daljši obdobje, nam sicer olajša njih načavo, zato pa zavlačuje dokončano ureditev preskrbe z vodo.

Pri tem moramo vedeti tudi to, da višinski vodoval ne bo mogel zajeti prav vsega višinskega področja. Se vedno bo ostalo nekaj vasi v naseljih, do katerih ne bo seglo njegovo cevno omrežje. V takih vseh je treba posamez premisliti možnosti oskrbe iz lokalnih virov, kolikor pa tem ni, z pravilno urejenih kapnic, ki bi zbirale padavinsko vodo. Pri sibkejših lokalnih virih je možna tudi kombinacija običnih virov: izvirja in padavinske vode. Vsekakor je treba v teh krajih, kjer vemo, da višinskega vodovala nikoli ne bo, zgraditi te objekte kot dokončne ter jih temu primereno izobiljovati dovolj velike in kot trajne konstrukcije, upoštevajoč zadostno dotacijo potrebnih vode za ljudi in za živino.

Vse, kar je bilo navedeno, ni mogoče uresničiti v kratkem času, temveč bo treba krepko delati vsaj nekaj let. Važno je, da se odločimo in začnemo vso zadevo proučevati, ker potem bomo imeli pri reševanju preskrbe z vodo pred seboj jasno začrtano pot. Ljudje, ki prebivajo na tem področju, pa bodo imeli upanje, da bodo le nekoga dne rešeni teh tegob. Zgoraj omenjena etapna gradnja zahteva predhodno izdelan projekt za celotno področje. Reševati moramo najnujnejše probleme preskrbe z vodo v krajih, ki jih višinski vodoval ne bo zajel. Vedeni moramo torej, kje je mogoč področja višinskega vodovalova. Vse to nam pa vleva, da moramo nemudoma pričeti s študijem višinskega vodovalova, ker nam vsak sedaj v začetku izgubljeni dan zavlačuje gradnjo pozneje. Pri tem bi bilo treba še

Pri Tinjanu: ali bo sploh pritekla voda v tej suši?

to omeniti, da zahteva študij tako obširnega projekta, kot bi bil višinski vodoval, krepko študijsko in projektivno skupino, ustavljeno iz inženirjev, tehnikov in geodetov, ki jih danes nima na razpolago niti Vodna skupnost, niti Rijanski vodoval, niti kdaj drug na našem področju.

Končno se eno važno vprašanje. Kaj pa naši ljudje, katerim naj bi višinski vodoval dal tako potrebno rezultate o izdatnosti, bo treba z najskromnejšimi sredstvi zgraditi vsaj higienično zajetja in morda skromno dimesioniranje cevovode do vasi, kjer so možen tehnostni dovod, ali pa bo treba vsaj izboljšati poti do urejenih zanj, ki ležijo pod vasio. Tako bo lažje potpreti do tistega dne, ko bo voda po cevem višinskega vodovala pritekla v zadostni količini v vas.

V začetku oktobra je bil v Kopru strokovni posvet o problematiki vodne oskrbe višinskega področja, ki so ga udeležili strokovnjaki Univerze, Centralnega higienškega zavoda, Uprave za vodno gospodarstvo, Rijanskega vodovala, okrajskega in občinskih ljudskih odborov ter Vodne skupnosti Koper. Pričuvajoči članek povzema misli in zaključki tega posvetu.

inž. Tone Jane

ŽENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGOJA ★ ŽENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGOJA ★ ŽENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGOJA

OB VOLITVAH V ZADRUŽNE SVETE

Tudi žena naj bo vključena z glavnim deležem

(Nadaljevanje s 1. strani)

da je bilo treba za 30 ha površine obdelati in sklepati pogodbe na 100 parcelah, v enem primeru celo na 16 parcelah za en sam hektar. Zato bo prva naloga zadružnih svetov, da s pomočjo občinskih ljudskih odborov začnejo z arondacijo in komasacijo zemljišč in tolmačijo to našo agrarno politiko tako, da bo vsak kmet sprevidel, da mu nihče ne jemlje lastnine, pač pa gre za preprosto dejstvo, da je sodobna obdelava in velik donos odvisen od predhodnega združevanja zemljišč.

Pri tej akciji bodo imeli nemajhen delež odbori zadružnic in žene, članice zadružnih svetov. Ker je bil koprski okraj prvi v Sloveniji, kjer so bile volitve v zadružne svete, so rezultati teh

Dvodelna obleka iz svetlega blaga. Ovratni izrez je gladek, brez ovratnika, visoko v pasu pentlja, ki poudarja kratek život

ŽENE po svetu

Na letnji konferenci angleške laburistične stranke so izvolili predsednico izvršnega odbora Barbara Castle, medtem ko je vodstvo stranke obdržal Hugh Gaitskell. Pred kratkim je Barbara Castle privatno obiskala Atene, Ankaro in Nikozijo, da bi našla možnosti za pomirljivo stališče laburistične stranke do ciprskega vprašanja. Ob svojem povratku je obsodila početje britanskih čet na Cipru, zaradi česar jo je grajal celo vodja njene stranke. Kljub temu pa so ji morali priznati, da je dosegla diplomatski uspeh, ko je dobila od arhiepliškega Makariosa izjavo, da so pripravljeni na razgovore o neodvisnosti Cipra v okviru britanske skupnosti narodov in da ne bodo vztrajali pri zahtevi o zedinjenju Cipra z Grčijo, če se tudi britanska vlada odreče svojemu načrtu o tridominiji. Tudi sama Barbara Castle je proti uveljavljanju britanskega načrta na Cipru. Razen tega pa kot aktivna po-

Iltična delavka predlaga svoje stranki, da bi se zavzemali za izpraznitve Kvemoja in Matsuja, za vstop LR Kitajske v OZN, za sporazum s Sovjeti proti atomskemu oboroževanju, za opozicijo generalu De Gaullu, pač pa za sporazumevanje med Vzhodom in Zahodom.

Na sliki vidimo obe novi članici Doma lordov.

Prisotnost teh dveh žens je bila velika novost na zadnjem zasedanju angleškega parlamenta, ki so ga pred kratkim objavili v Domu lordov s pompozno tradicionalno ceremonijo, ki je stara več kot tisoč let. Zdaj se je zgodilo prvič, da sta v klopetih članov Gornjega doma, med lordi s hermelinskimi ogrinjali in z majhnimi kronami na glavi sedeli tudi ti dve ženi, prvi ženi v zgodovini angleškega parlamenta, in sicer kot polnopravna člana. Do zdaj so žene sedeale samo v Dolnjem domu kot ljudski poslanci in to že od leta 1919. Dom lordov so imenovali po zdaj »izključen klub gentlemanov«. Pravijo, da je zdaj odstranjena še zadnja prepreka, ki jeomejala enakopravnost angleške žene.

Na sliki vidimo obe novi članici Doma lordov.

Iltična delavka predlaga svoje stranki, da bi se zavzemali za izpraznitve Kvemoja in Matsuja, za vstop LR Kitajske v OZN, za sporazum s Sovjeti proti atomskemu oboroževanju, za opozicijo generalu De Gaullu, pač pa za sporazumevanje med Vzhodom in Zahodom.

Na sliki vidimo obe novi članici Doma lordov.

volitev zanimivi glede na vključevanje žena v organe našega družbenega in delavskega upravljanja. V času predvolilnih priprav je v 38 KZ kandidiralo 166 žena, v zadružne svete pa je bilo izvoljenih 131 žena. Če upoštevamo, da je skupno število članov zadružnih svetov 1348, potem vidimo, da to pomeni 10 odstotkov žena. Nekoliko boljši so rezultati v obalnih občinah.

Glavni vzrok, da je ta številka tako nizka, je preprosto dejstvo, da je premalo žena včlanjenih v zadružne. Od 10.150 članov je žena komaj nekaj nad 900. Drugi vzrok so seveda ostanki zaostalega gledanja na ženino udejstvovanje. Sicer je podobno stanje kot pri zadružnih svetih tudi pri gospodarskih organizacijah. Statični podatki nam govore, da imamo v okraju zaposlenih 26.205 ljudi, od tega je žena okrog 9000. Od 1440 članov delavskih svetov podjetij je 256 žena ali 18 odstotkov, v upravnih odborih podjetij je od 533 žena 60 ali 11 odstotkov. V manjših podjetjih, kjer ves kolektiv tvori delavski svet, imamo od 1159 članov 529 žena ali 46 odstotkov.

S tem pa še ni rečeno, da je to stanje zadovoljivo. Odstotek izvoljenih žena v zadružne svete je sicer res v razmerju z ženami-članicami KZ, vendar pa je to le formalna plat. Vemo, da dejansko predstavljajo žene nad polovico proizvajalcev v kmetijstvu. Zato pa je tako pomembno vklju-

MLADI SVET, štev. 8

Iz vsebine:

Sklepi posvetovanja o stanovanjskih skupnostih, Anka Pernuš: Kakšne naj bodo bodoče gimnazije, Helena Puhar: Naš in drugi otroci, Nace Grom: Pred zadnjim jurijem, Helena Puhar: Nauk o spolnosti, Miha Vahen: Jevniški škorčki so obiskali svojo sošolico. Ne povozite me!, Živa Kraigher: Oh, tako rada plešem!, Jovita Podgorški: Mladini in Westerni, Franček Bohanec: Kako v raznih državah skrbijo za otroško knjigo, Pomenek s starši, Midva, Pismo poverjenikom »Mladega sveta«, Olga Vipotnik: Otroško igrišče na razstavi v Zagrebu, Se nekaj iz dejavnosti društva prijateljev mladine v Vojvodini, Ludvik Aškenazy: Otroške etude.

Razen Barbare Castle pa sta stopili v Angliji v ospredje še dve ženi, ki sta postali članici Doma lordov. Ena od teh je Lady Swanborough, znana kot javna delavka pod imenom Stel-

la, druga pa Lady Ebinger, z meščanskim imenom Barbara Booton, znana feministka in novinarka.

Prisotnost teh dveh žens je bila velika novost na zadnjem zasedanju angleškega parlamenta, ki so ga pred kratkim objavili v Domu lordov s pompozno tradicionalno ceremonijo, ki je stara več kot tisoč let. Zdaj se je zgodilo prvič, da sta v klopetih članov Gornjega doma, med lordi s hermelinskimi ogrinjali in z majhnimi kronami na glavi sedeli tudi ti dve ženi, prvi ženi v zgodovini angleškega parlamenta, in sicer kot polnopravna člana. Do zdaj so žene sedeale samo v Dolnjem domu kot ljudski poslanci in to že od leta 1919. Dom lordov so imenovali po zdaj »izključen klub gentlemanov«. Pravijo, da je zdaj odstranjena še zadnja prepreka, ki jeomejala enakopravnost angleške žene.

Na sliki vidimo obe novi članici Doma lordov.

Iltična delavka predlaga svoje stranki, da bi se zavzemali za izpraznitve Kvemoja in Matsuja, za vstop LR Kitajske v OZN, za sporazum s Sovjeti proti atomskemu oboroževanju, za opozicijo generalu De Gaullu, pač pa za sporazumevanje med Vzhodom in Zahodom.

Na sliki vidimo obe novi članici Doma lordov.

čiti čimveč žena v KZ in če je le mogoče z glavnim deležem, ne z zmanjšanim. V našem okraju je okrog 5000 kmetij, kjer gospodarji delajo v tovarnah in pade na ženo glavno breme obdelave zemljišča. Zlasti za te je važno, da se vključi žena z glavnim deležem. Vseh kmetovalev, ki se preživljajo izključno s kmetijo, je 13.000, od tega je okrog 3000 vključenih v kmetijske zadruge.

Po vsej predvolilni propagandi, po vsem prizadevanju odbora zadružnic pri OZZ, okrajnega in občinskih odborov SZDL bi bili sedanji rezultati težko boljši, ker je pač tako majhno število žena-članic. Zato pa je vključevanje žena v zadruge zdaj med najvažnejšimi nalogami vseh odborov zadružnic.

Zimski kostum z visoko zapeto, ne preveč kratko jopo, ki se zapira z velikimi gumbi v dveh vrstah

Kaj bi bilo nato?

MEDENI KOLAČ Z MANDELJINI

$\frac{1}{2}$ kg krušne moke, $\frac{1}{2}$ kg medu, $\frac{1}{4}$ kg sladkorne moke, 3 jajca, malo cimetra, ingverja, klinčkov, pol žlice jelenove soli, 10 dkg mandeljnov.

Med in sladkor skuhamo, pridevemo presejano moko, jajca, dišave, jelenovo sol in mešamo zmes toliko časa, da se spen. Testo damo v pomaščen pekač, površino obložimo z olupljenimi mandeljini, nakar pečemo kolaj pri srednji vročini 2 ur.

MEHAK MEDENI KOLAČ

25 dkg medu, 12 dkg sladkorja, $\frac{1}{2}$ l mleka, $\frac{1}{2}$ kg ržene moke, 1 žlica jedilne sode, 1 jajce, malo zmetnih klinčkov, cimetra in muškatnega oreščka.

Iz naštetih sestavin ugnetemo testo, ga denemo v pomaščen in pomokam podolgovat model in spečemo. Pečeno pecivo zrežemo na rezine.

„Nikar, to je greh...“

Nerada in plaho je prišla Ivanka na tisto predavanje. Nerodno je bilo — pred vsemi bodo govorili o »takih« rečeh. O tem mora zaupno pošepeta soseda s sedo, ne pa tako na glas in javno: Kako preprečujemo spočetje otrok. Pa še neko tujo besedo rabijo, da bi skrili, za kaj gre. Toda babici Martini je Ivanka zaupala. Petim njenim otrokom je srečno pomagala na svet, ni se ustrašila slabega vremena ter dežja, da je prišla porodnici na pomoč. In tudi k zdravniku jo je pravočasno postala Martina, da sta se srečno rodila v bolnišnici dvojčka in potem še osmi otrok. Ja, tudi osmi, čeprav je viselo Ivanka življenje na nitki.

Večerilo se je že, ko so hitele utrjene Ivanka noge po bližnjici v večjo vas, kjer naj bi v zadružnem domu govoril zdravnik o tem, kaj naredimo, če nočemo imeti otrok. Tako je preprosto razložila babica Martina. Ivanka pa si ni upala na glas povediti misli, ki se ji je zapletila v možgane: »Ali ni to greh? Babica je bila uporna, nič niso pomagali izgovori, da je pri hiši toliko dela, da ne bo razumela učenega zdravnika.

»Povedal bo tako, da boste vse razumele,« je zatrjevala Martina, »in vse žene bodo prišle, in prav vi bi naj manjkali, ki ste tega najbolj potrebni. Le pridite, Ivanka, več vas bo kot pri maši.« Ze, a jaz ... zdi se mi ...«

»Samo brez strahu in sramu, saj niste mladoletni, to so stvari za odrasle ljudi, za take, ki so v nevarnosti, kot vi ...«

Nevarnost ... Strah pred njo je bil končno močnejši od sramu in predstodkov in je nosil Ivanka noge proti zadružnemu domu. Strah in bojazn, da je že tako prepozna ...

Nalašč je Ivanka čakala, da se je zvečerilo: nihče ne bo videl, da je prišla, skozi okno se bo prepričala, da je prazna dvorana, pa bo zopet odšla mirne vesti — saj tudi drugih ni bilo. Toda zmotila se je. Dvorana je bila polna. Previdno se je usedla v zadnjo vrsto, da je ne bi nihče opazil.

Babica Martina je pripeljala zdravnika in ga predstavila. Tiste, ki so že kdaj rodile v bolnišnici, so ga pozname. Govoril je dolgo, poljudno in preprosto. Sedaj so vedele, kaj pomeni tista tuja beseda »kontracepcija«, kako uravnamo svoje življenje po lastni preudarnosti, kako zagotovimo otrokom boljše življenske razmere. Tiko so sedele žene, po glavi pa so se podile misli, upi, obžalovanja. »Zakaj nisi prišel prej, ti doktor, zdaj jih imam že dvanajst«, ali »Če bi to vedela prej, ne bi bila bolna«, ali »Če bi to slišala moja sestra, bi še žive-la v podobno.«

Babica Martina je pripeljala zdravnika in ga predstavila. Tiste, ki so že kdaj rodile v bolnišnici, so ga pozname. Govoril je dolgo, poljudno in preprosto. Sedaj so vedele, kaj pomeni tista tuja beseda »kontracepcija«, kako uravnamo svoje življenje po lastni preudarnosti, kako zagotovimo otrokom boljše življenske razmere. Tiko so sedele žene, po glavi pa so se podile misli, upi, obžalovanja. »Zakaj nisi prišel prej, ti doktor, zdaj jih imam že dvanajst«, ali »Če bi to vedela prej, ne bi bila bolna«, ali »Če bi to slišala moja sestra, bi še žive-la v podobno.«

Morda je zdravnik bral misli za sklonjenimi čeli in dotaknil se je stvari, ki je bila še bolj kočljiva: splava.

kočljivi zadevi. Toda župnik je vedel za zdravnikovo predavanje in je grmel s prižnico o »zveličanih in pogubljenih«. Vsak, kdor prepreči spočetje otroka, kdo nasilno prekine življenje, ki ga je vdihnil bog, bo večno pogubljen. Amen.

Zaman je prepričevala babica Martina, zaman so otroci preplašeno gledali mater, ki je trudoma vlekla noge z močno nabreklimi žilami. Tudi pri možu ni Martina nič opravila: »Če pa pravijo sposod, da je greh. Sicer pa — Ivanka naj odloči...«

»Zakaj niste prej prepustili odločitev njej,« mu je zabrusila besna Martina.

V tej tekmi, v tem boju za človeško življenje, ki ga je 8 mladičev potrebovalo za toplotno priboljališče, Martina žal ni zmagala. Vse prigovarjanje se je sesulo ob Ivanka bojazni in upanju: »Gospod so rekli, da za to ne bom dobila odveze, pri rojstvu pa mi bo bog pomagal.«

Pomagati niso mogli niti zdravniki. Ivanka deveti otrok je sicer živel, mati pa je umrla. Počile so ji žile ...

Pri odprttem grobu je govoril duhovnik zveneče besede o pogumni ženi, o materi-junakinji, ki je darovala življenje za svojega otroka. Pa to ni bil pogum, to je bil strah na trhlih temeljih preživetih predstodkov, bila je krivda tistega, ki ne razume resničnega življenja.

Kdo ve, če bodo otroci, ki stoje ob grobu z rdečimi očmi, ali tisti, ki doma kobaca po vseh štirih, in tisti, ki v zibki veki, kdaj sodili, da je bila njihova mati junakinja?

KOTIČEK ZA STARŠE

Ne tako... ampak tako

Mati (svoji prijateljici): Pustila bom hčerk sporočilo in jo obvestila, naj poišče ključ stanovanja pri sosedih. Tako naredim vedno, kadar me ni doma in ona je na to že navajena!

Ce je le mogoče, ne puščajte praznega stanovanja, ko se otroci vračajo iz šole. Tako prijetno jim je namreč, če pridejo v vedro in polno vzdušje, da so lahko v družbi svoje matere in da ji zaupajo, kaj so doživeli ta dan

Takoj so se lotili problemov

Novoizvoljeni zadružni sveti v Lokvi, Senožečah in Vremah so že imeli prvo zasedanje.

Prvemu zasedanju v Lokvi, ki je bilo pretekli petek, je prisostvoval tudi predsednik OZZ Koper Franc Kralj, ki je s tehnimi besedami orisal vlogo in naloge novega zadružnega organa v borbi za dvig kmetijske proizvodnje na osnovi raznih oblik sodelovanja med kmetovalci in njihovo

PRIDVOR

V Pridvoru pri Kopru je bil v sredo, 12. t. m. občni zbor prosvetnega društva Svoboda. Udeležilo se ga je vseh 35 aktivnih članov. Upravni odbor je poročal, da je društvo v pretekli sezoni doseglo lepe uspehe: imeli so 10 raznih predstav in akademij, 6 tujih gostovanj, 2 predavanji Ljudske univerze in gospodinjski tečaj. Društvo je organiziralo 2 izleta, obnovilo knjižnico, režiserski tečaj v Ljubljani in režiserski seminar v Kopru je obiskal po en član.

Z takočo sezono imajo v načrtu troje dramskih del, s katerimi bodo tudi gostovali, pri knjižnici bodo organizirali tudi čitalnico oziroma klub. Na novo so vključili v društvo še streško sekcijsko. Predvidevajo, da bo dala kmetijska zadružna društvo v upravo tudi dvorano. V novi upravni odbor, ki šteje 7 članov, so izvolili 4 mladince.

S. O.

vo zadružno organizacijo. Kako so prisotni razumeli pomen njegove razlage, je pokazala živahnata razprava, ki se je udeležilo lepo število članov sveta. Težišče razprave je bilo v iskanju načina, kako še pojačati živinorejo, razširiti in izboljšati rodovniško službo, kako z manjšimi stroški pridelati več krompirja, k čemur lahko pripomore, kjer je to le mogoče, združevanje površin v večje komplekse, itd.

Zelo zanimivo je bilo poročilo upravnika Antona Možeta, iz katerega posnemamo, da so člani zadruge prejeli letos že več kot 11 milijonov dinarjev za nekaj nad sto plemenskih krav in telic. Pri tem ni šteta živila, ki je šla v zakol.

Govorili so tudi o planu pospeševanja kmetijstva za leto 1959, v katerem so prikazane možnosti za večji pridelek krme. V ta namen je bil sprejet sklep o takojšnjih izdelavi načrta za ureditev bivšega letališča vzhodno od Divače. Za izboljšanje poljedelstva pa so sprejeli še sklep, da bodo skupno z vremsko zadružno nabavili nov traktor s priključki, motorno kosilnico in škopilnico, za kar bosta zadružni prispevali vsaka polovica sredstev.

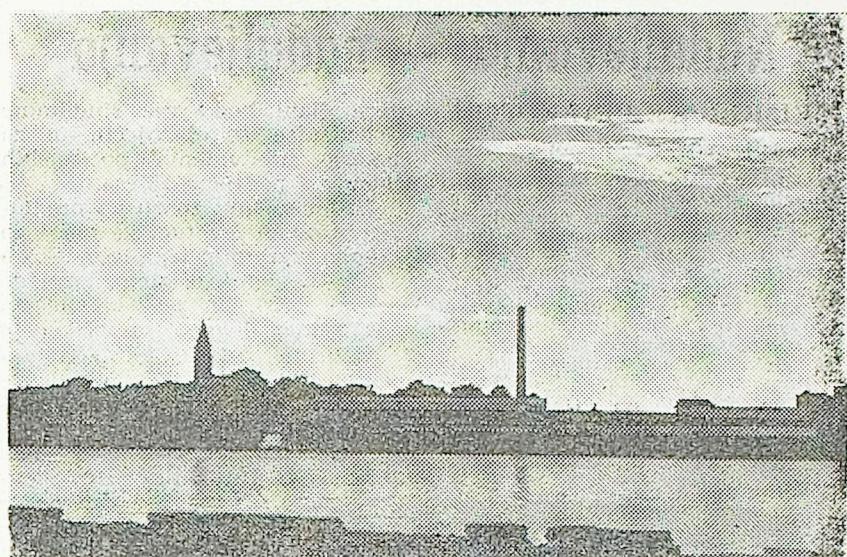
Tudi na zboru v Senožečah, ki je bil tisti dan in kateremu sta prisostvovala Albin Simčič, podpredsednik OZZ Koper, in predsednik ObLO Divača Janko Valentincič, so razpravljali o problemih živinoreje. Tu je še vedno odprto vprašanje ureditve skup-

nih pašnikov za Dolenjo vas, nad Gabrčami in na Vremščici, kjer nameravajo zgraditi zasilne hlevne in napajališča.

Za predsednika zadružnega sveta v Senožečah je bil izvoljen tovarš Jože Može, za predsednika upravnega odbora pa tovarš Jože Prhavc.

Zadružni svet v Vremah je prvič zasedal preteklo nedeljo. Žal svet ni postavil na dnevni red vprašanja nabave strojev skupno z lokavsko zadružno. Vsekakor bo moral o tem sklepati v najkrajšem času, ker bo sicer prišlo do gmotne škode. Za predsednika sveta je bil v Vremah izvoljen Franc Planinc, za predsednika upravnega odbora pa Anton Požrl.

-er

Izolska večerna panorama: tovarna za predelavo rib IRIS (Ex Ampelea) tvori z mestom pred zahajajočim soncem strnjeno silhueto v fotografiskem objektivu (Foto: R. Bradaška)

RAZPRAVA O REALIZACIJI GOSPODARSKIH NAČRTOV V OBČINI IZOLA

Na pravem mestu in pravi čas

Konec preteklega meseca je Zbor proizvajalcev občinskega ljudskega odbora v Izoli razpravljal o realizaciji petletnega in letnega gospodarskega plana občine ter ugotovil med drugim velik priliv nove delovne sile zlasti v industriji in padec delovne storilnosti.

Petletni perspektivni plan gospodarskega razvoja izolske občine res predvideva povečanje števila zaposlenih, vendar pa naj bi se to število večalo le na račun pritegnite rezervne delovne sile, ki je že v podjetjih in je ni potrebno iskati drugod, ter na račun naravnega prirastka.

Zanimiva je tudi ugotovitev, da pri politiki zaposljevanja delavski svet

nimajo tiste vloge, ki bi jo morali imeti. Isto velja tudi za nekatere komisije delavskih svetov za sprejem in odpuščanje delovne sile. Se vse premalo pretehtajo ali je ekonomsko utemeljeno namestiti nove ljudi in često prezirajo načela perspektivnega gospodarskega plana. Zato se člani delovnih kolektivov večkrat upravljajo sprašujejo, čemu se njihovo število veča, saj za to ni objektivnih razlogov.

O fluktuaciji delovne sile naj govorijo številke: tovarna IRIS — sprejetih na delo in odpuščenih 33 %, od celotnega števila zaposlenih; tovarna ARGO 39 %; opекarna Ruda — 68 %; Mehanehelnika — 44,9 %; Mala oprema — 75,3 %; Gradbenik — 107 %; Obnova — 71 % itd.

Vzrok nizke storilnosti dela je iskan tudi v premajnih realizacijah efektivnih delovnih ur. Zopet govorijo številke: v prvih devetih mesecih letosnjega leta je od skupno 6.184.365 dinarjev plačanih in neplačanih delovnih ur odpad 21,5 %, ali 1.332.136 dinarjev na boleznine, upravljene in neupravljene izstanke, na dopuste, na dnevne polurne odmore in na plačilo za delo v državnih praznikih. Pri tem niso všeč gospodarske izgube, ki nastajajo zaradi netočnega prihajanja ali odhajanja z delovnega mesta, niti na razne konference in sestanke med delovnim časom itd.

Poseben problem predstavlja organizacija dela v podjetjih. Ni malo primerov, da marsikateri ne ve, kaj bi delal, drugod pa primanjkuje sposobnih delovnih moči.

Da je v nekaterih podjetjih izolske občine še dovolj takoj imenovane skrite rezerve, nam zgovorni priča primer tovarne IRIS. V začetku letosnjega leta se je zmanjšal izvozni koeficient in delavski svet je razpravljal o preusmeritvi zaposlitve odvisne delovne sile. Pri tem je ugotovil, da je okrog 60 ljudi nameščenih na nerentabilnih delovnih mestih in pri-

Poprimimo

(Nadaljevanje s 1. strani) stanja za navidezni uspehi, ki jih menimo videti za večjimi površinskimi številkami tega ali onega kmetijskega gospodarstva ali te ali one kmetijske kulture, marveč bomo s tem v zvezi temeljito proučili vse okoliščine: rentabilnost nameravane ureditve in ustreznost planiranih kulturnih glede na potrebe tržišča, predvsem pa bomo proučili vprašanje delovne sile na novih površinah, ker se mi zdi, da smo prav na ta problem precej pozabljali. Čeprav bi razmeroma lahko dobili k nam na delo sezonsko delovno silo, pa je treba zanje preskrbeti človeško bivališče, ker se bomo le tako izognili fluktuaciji in podobnim težavam, ki lahko bistveno ovirajo izpolnitve postavljenih nalog.

Letos smo imeli priložnost videti, da tudi kmetijska posestva, na katerih so se prvič ali celo že drugič pokazali rezultati vloženih investicij, niso bistveno posegla na naše tržišče. Še na našem obalnem področju skoraj nismo videli lepega namiznega grozdja iz vinogradov posestva Črni kal in prav tako ne zgodnjih bresekov s posestva Škocjan-Ankaran, da ne omenjam drugih pridelkov. V prihodnji sezoni bi bilo treba tudi tem in še drugim kmetijskim gospodarstvom priporočiti, naj s svojimi pridelki intervenirajo predvsem na domačem trgu, da se bo njihova bližina vsaj poznala.

Med najvažnejšimi vprašaji naglega napredka kmetijstva na našem področju sta vsekakor združevanje razdrobljenih kmetijskih površin (komasacija zemljišč) ter pogodbeno sodelovanje med zadružnimi in njihovimi članstvom (kooperacijo) — o tem pa predhodnici.

Velika umetnina v Istri

(Nadaljevanje) Kadar so se morali ozreti v nebo, so zagledali pisane gvanje boga očeta pa Adama in Eva, ki jima je bila gola zara za prvo oblačilo. Siromaki sami so imeli komaj kaj več. In vidieli so nadaljnjo usodo prvih prednikov, ko sta se potila pri trdem delu doma in na polju. Se druge slike, kakor da bi bili sami pred ogledalom, da so le pogledali kvíški ali po stenah: obrezavali so trto, želi žito, mastili grozdje, klahi praseta, lovili ribe, zajeci in lisice, ali se celo spoprijemali z medvedi. Kajti okrog Hrastovljev so bili tedaj mogočni hrastovi gozdovi, pripravljeni za brloge kosmatim mrcinam in drugi plemenitejši divjadi. Morda je tekla bistra voda po vsej dolini in se šele kasneje skrivala pod rušo ter na sredi doline spet pritekla na dan.

Zupnik res ni bil polovičar. Morda so pisali 1700, kaj več ali manj, ko je ukazal zidarijem nasekat vega stebe in oboke, da so jih z debelo plastjo malte lepo ustoličili in izravnali. Izbijli so romanska vrata in romansko okno v južni steni. Vrata so zmanjšali, okno povečali po novi modri in prav tako vstavili tudi v nasprotno severno steno. Uničili so nekaj lepih prizorov, za nas dragocenih napisov in pobelihi hišo na stropov do tal. Prizidali so še zakristijo (bržkone ob drugi priložnosti) in napravili dohod v desni apsidi kar skozi trebuhe treh svetnikov. Nikdar več ne bodo celj, drugih negzod ni bilo. Pač, še ena! V majhno cerkev so postavili kor, da bi bila kakor prava velika cerkev in da bi bilo učesano, kar so oči izgubile. Več velikih luknenj je dobro oporo hrastovim hodom. Restavratorji so kor podrili, luknje zazidali, sledoviti bodo s cerkvijo živeli dalje. Zazidali so tudi pozneje severno okno, velika, dolgočasna lisa priča o tem. V načrtu je tudi zamenjava sedanjega baročnega oltarja iz devetnajstega stoletja s pristno preprosto romansko menzo, kar bo pomagalo prizadevanjem počim večji avtentičnosti celotne nočanjosti.

—

Devetnajstega julija 1958 je bil ugotovljen slikar znamenitih stenskih slik v romanski cerkvi sv. Trojice v Hrastovljah. Ta dan utegne biti torek dosti pomemben za našo umetnostno in kulturno zgodovino. Prof. Branko Fučič z Jadranskega inštituta na Reki je razbral napis pod veliko kompozicijo Pohod sv. treh kraljev, ki zavzemata vso severno steno leve cerkvene ladje. Prva polovica napisa v glagolici prioveduje o dnevu posvetitve cerkve (žal je napis prekinjen zaradi kasnejše vzdave okna), desna v gotici pa o pobudniku in slikarju.

Leta 1921 je takratni konservator, akademik profesor dr. France Stele ugotovil slikarja gotskih slik cerkve v Beramu v Istri: Vincenc Iz Kastva. Pomenibnost teh slik z mrtvaškim plesom nad glavnim vhodom je v originalnosti zasnova posameznih prizorov, ki so zelo različni od poznanih italijanskih šol in delavnic. Razumljivo je, da so si Italijanski umetnostni zgodovinarji prizadevali dokazati italijanski izvor slik ali vsaj posredni vpliv na umetnostni izraz vzhodne jadranske obale, predvsem v Istri, ki je bila pod njihovo okupacijo. Poznano pa je, da se go-

tika v Italiji, kakor je bila vplivana iz Francije, kjer se je slog rodil, nikakor ni mogla razviti. Leta 1420 je pri njih že prevladovala renesanca. Naši umetnostni zgodovinarji, predvsem dr. Stelle, so upravljeno domnevavali, da gotski stenski slikarji v našem Primorju, na Krasu in v Istri nikakor ne gre pripisovati italijanskim mojstrom, niti ne njihovemu posrednemu vplivu. Ta je prisel k nam s severa, najs se tam učili naši slikarji ali pa prišli do znanja po severnjaških mojstrovih Bavarskih ali Tirolcih, ki so slikali po naših krajih. Beramske stenske slike iz leta 1473 so morda prvo večje delo, ki po kompozicijskih in vsebinskih elementih z jasnostjo očituje domačega avtorja. S tem je za likovni srednji vek dokazan kreativni genij našega človeka in naša slikarska tvorvena za večje kraje in mesta tudi v drugih deželah.

Z beramskimi slikami je bila sicer dokazana likovna dejavnost domačega ljudskega genija, ni pa se bil podan dokaz delavniške šole ter iz nje izvirajoče tradicije in širšega kulturnega vpliva.

(Nadaljevanje prihodnjih)

Vzorno delo za vzgojo mladine

Letošnjo jesen je Društvo prijateljev mladine v Postojni krepko prijelo za delo. Že v Tednu otroka je organiziralo več predavanj o vzgoji mladine, ki jim je z zanimanjem sledilo najmanj 300 mater in očetov, in se z vso prizadevnostjo lotilo priprav za ustanovitev vzgojne posvetovalnice. V tej posvetovalnici — z delom bo začela prihodnji mesec — bodo pedagogi in vzgojitelji po-

sredovali staršem priporočila za vzgojo otrok. V prvem tromesečju prihodnjega leta pa bo društvo ustanovilo v Postojni šolo za starše, da se bodo podrobno seznanili z vzgojnimi problemi in istočasno organiziralo več predavanj o vzgoji otrok na podeželju.

Med letosnjimi proslavami Dneva republike bo tudi sprejem 300 učencev v pionirske in okrog 150 mladincev in mladink v mladin-

sko organizacijo. Društvo prijateljev mladine v Postojni se že resno pripravlja na ta svečani dogodek, saj bo organiziralo posebne kulturne prireditve, nabavilo čepice, ovratne rutice in pionirske znake ter tako dalo poudarek temu, za naše najmlajše pravemu najpomembnejšemu dogodku v njihovem življenju.

Društveni odbor se tudi zelo prizadeva, da bi kar najbolje delovali krožki za izvenšolsko tehnično vzgojo pionirjev in mladincov. Ta vzgoja bo odslej v prostorih Dijaškega doma, ki jih je v ta namen njegova uprava rada odstopila, a denarno podporo za njeno izvedbo je dalo društvo.

Največje skrbi povzroča Društvo prijateljev mladine v Postojni se že resno pripravlja na ta svečani dogodek, saj bo organiziralo posebne kulturne prireditve, nabavilo čepice, ovratne rutice in pionirske znake ter tako dalo poudarek temu, za naše najmlajše pravemu najpomembnejšemu dogodku v njihovem življenju.

In če sedaj pregledamo in kritično ocenimo delo postojnskega Društva prijateljev mladine ter še mimogrede zabeležimo njegove priprave za praznovanje Novoletne jelke, potem lahko zaključimo: ta organizacija in njen odbor zaslužita vse priznanje za delo, pa tudi pomoč pri nadaljnji vzgoji mladine.

P.R.

Razmeroma lepo in milo vreme še vedno omogoča pridnim drvarjem napravljanje drva za zimo

Nadaljevanja -- nadaljevanja

PRIMORSKE PRIREDITVE

(Nadaljevanje s 5. strani)

zavoda pogosto zelo koristno služi mnogim družbenim potrebam samega Kopra, ne oziraje se na prevladujoče število predstav Primorskih prireditv v tem mestu. Prav tako bi bilo pravično, če bi iz izdatnejšim prispevkom v bodoče sodelovanju pri finansiranju Primorskih prireditv, tudi Okrajna trgovinska zbornica (objuba že obstaja), vsekakor tudi gostinska in deloma obrtna zbornica. Tudi turistična društva oziroma Okrajna turistična podzveza naj bi se zamisla nad tem, kar je v razpravi povedal podpredsednik upravnega odbora Primorskih prireditvov tov. Davorin Ferligo, ki je med drugim nanzal naslednje misli:

Če ugotovimo, kako veliko turistično korist nam prinašajo letne predstave Primorskih prireditv (inozemski turistični biroji že sedaj sprašujejo, kakšne letne igre bodo na sprednu prihodnje leto!), tedaj so do sedanji stroški zavoda za tako širokopotezno organizacijo visokokvalitetni gostovanji resnično minimalni.

Primorske prireditve so izredno važen faktor tudi za naše gospodarstvo, zaradi tega je treba gledati na dejavnost zavoda pravilno. Če smo po ukinitični gledeščici Kopru navajali, da smo to storili zaradi tega, ker želimo našim domaćim ljudem in številnim turistom nuditi kulturno umetnostne in zabavne prireditve na višjem nivoju, tedaj so razen OLO in Izvršnega sveta dolžne pomagati Primorskim prireditvam do nadaljnega razvoja zlasti naše občine in tisti faktorji, ki jih Primorske prireditve posredno največ koristijo, to so gostinska, trgovinska in obrtna zbornica ter turistična društva. Če so v Opatiji znali zbrati sredstva samo za gradnjo letnega prizorišča v znesku 33 milijonov din, tedaj tudi nam ne kaže, da bi bili malenkostni pri finansiranju tako pomembnega zavoda, kakor so Primorske prireditve, ki s svojim repertoarjem vse bolj oblikujejo takšno specifiko Slovenskega Primorja, ki že sedaj in bo v bodoče še v večji meri privlačevala na našo obalo množice domaćih in tujih turistov. Če je samo občina Piran s tujim turizmom v letosnjem letu ustvarila 200 milijonov deviznih dinarjev, tedaj moramo Primorskim prireditvam zajamčiti takšno materialno bazo, da bo zavod sposoben pravočasno sklepati pogodbe z najbolj renomiranimi ansambli že za prihodnjo sezono, to pa je izredno važno zaradi pravočasnih objav pričasnega repertoarja letnih iger Primorskih prireditv v številnih turističnih prospektih doma in na tujem.

Z omenjene seje upravnega odbora Primorskih prireditv so se prisotni razšli v popolnem soglasju z zgornjimi stališči.
ss

DEŽURNA SLUŽBA

(Nadaljevanje s 5. strani)

RADU NAKRSTU, ki so predstavljali politične funkcionarje. Vsi trije so upodobili plastične like različnih značilnosti: tople človečnosti togega gledanja in pretiranega klečplazenja. Ob teh trenjih se izklopijo pred nami še drugi liki, ki dopolnjujejo življenjsko podobo bolnišnice in podeželskega mesteca: zaročenka Osinskega (ZLATA RODOŠKOVA), ravnatelj bolnišnice (STANE RAZTRESEN), medicinska sestra (MIRA SARDOČEVA), bolniška strežnica (LELI NAKRSTOV), delavec (SILVIJ KOBAL). Vsi igralci so bili odlično vigrani ansambel, in vsak ima svoje delež pri uspešni predstavi.

Pa ne samo igralci, še režiser in scenograf, JOZE BABIČ s svojo inteligentno in diskretno režijo, ki pusti do besede tudi avtorju in igracem in JOZE CESAR z zelo dobro, domiselno stilizirano sceno, ki je bila v oporu režiserjevi konceptiji in skoraj gotovo tudi vzdušju, ki bi ga želel avtor (pomislimo samo na Stalinov kip, ki je z visokega podstavka gledal na ljudi pod seboj).

In če smo ob koncu ploskali, je to veljalo tako aktualnemu tekstu, kot dobri izvedbi. Z. L.

ŠE PRIJETNEJŠI ODDIH

(Nadaljevanje s 7. strani)

in predstavnikov ObLO Piran. Odbor je tako začel zbirati podatke za pripravo idejnega načrta ureditve Fijesa v sodobno letovišče slovenskih delovnih kollektivov. Ker je bilo med člani odbora več vodilnih uslužbencev ljubljanskega podjetja »Slovenija-projekt«, ki ima tudi svoj počitniški dom v Fijesu, je delo naglo šlo od rok in so idejni načrti že gotovi. Še več, odboru je uspelo najti tudi najugodnejšo obliko organa, ki bo zmogel preureditev Fijesa v najkrajšem času: predlagana je ustanovitev zavoda s samostojnim finansiranjem in imenom »Turistična skupnost Fijesa«. Verjetno bo še ta mesec prišlo do ustanovnega občnega zabora te skupnosti, ka-

tere člani bodo vse sindikalne podružnice že obstoječih in za bodoče predvidenih počitniških domov s področja Fijesa.

Ustanovnemu zboru bo predložen v odobritev tudi že načrt za etapno izgradnjo tega letoviškega kraja. Še letosnj zimo, torej do sezone 1959, bo po tem načrtu razširjena, deloma preložena in asfaltirana cesta z Belega križa v dolino, vzporedno pa položena tudi moderna kanalizacija za piransko pobočje Fijesa. Do maja 1959 naj bi bila tudi urejena obalna bližnjica iz Pirana v Fijeso. Sredstva za vsa ta dela bodo sorazmerno prispevale sindikalne podružnice oziroma njihova podjetja in ObLO Piran. Za dela, ki so predvidena za dokončanje do sezone 1959, bo potrebnih ca. 45 milijonov din, kar pomeni, da bo nova skupnost morala najeti tudi posiljo.

Če pomislimo, da je v počitniških domovih Fijesa preživel svoj letni dopust letos skoraj 10.000 delavcev in uslužbencev, ki so dali skupno skoraj 80.000 nočitev, je jasno, da zaslubi Fijese vso pozornost, pa tudi vso podporo, da postane res sodobno urejeno letovišče slovenskih delovnih ljudi.

Jule

KOPER

Upati je, da se bo končno tudi pri nas razvilo in zaživilo lutkarstvo, ki je pomembna veja ljudskoprosvetne dejavnosti. Okrajni Svet Svobod in PD pripravlja prenosni oder in ima oblubo tovariša Marija Marsiča, ki se je te dni preselil iz Trsta v Koper, da bodo decembra prve predstave. Tovariš Marsič je znan kot strokovnjak za ročne lutke in že zdaj uspešno dela z mladinci v koprskem Dijaškem domu.

NOVI DOMAČI RISANI FILMI

Ze na letosnjem puljskem festivalu je podjetje Zagreb-film presentilo s svojimi dobrimi risankami. Zdaj počajo, da končujejo drugi del letosnjih proizvodnje. To bodo risanke Romeo in Julija, Pot v vsemirje, Ring, Mala vila in še nekatere druge. Med filmi, ki so jih v študijih Zagreb-film letos že izdelali najdemo še tele: In vendar se giblje, Nokturno, Maščevalec, Happy-end, Bušo, hrabri izvidnik, Abrakadabra, Lažni kanarček, Samec in Veliki strah. Strokovnjaki pravijo, da so te risanke dobre in da se nekatere lahko uspešno merijo z znanimi Walt Disneyevimi risankami. Žal le, da tako redko zadejo v naše kinematografe, celo ob tako velikem pomanjkanju filmov za otroke.

Nove revije

OBZORNIK 58, ST. 11

Iz vsebine:

Tone Glavan: Tudi njej bi bil moral seči v roko, C. Valerius Catullus: Pamlet, Ozračje, podnebjje in vreme, André Maurois: Zimski sončni obrat, George Mikš: Italija za začetnike, Pošteni meščani Meddeltona, Frabri Hiesel: Obisk na vasi, André Maurois: Izpovedi optimista, Maříčka Znidarsič: Naročilo, Dario Cecchi: Skrivnostna ljubezen Goye in vojvodinje Albske, Oscar Wilde: Ballada iz readinske ječe, Ingrid Berglund: Iz zakladnice naše zemlje, Paola Lombrosi: Zgodba o hlačah, Dr. Stane Mikuz: Holbeinov Mrtaški ples, O'Henry: Sen, Jakob Wassermann: Velika naloga časnikarja Stanyleya, Gema Hafner: Malce bom zapala, Herbert Kaufmann: Zeleni otoki puščave, Ali morejo elektronski možgani sami misliti?, Sinteza penicilin, C. Wijmans: Ko pride zima, Ljubezen — z znanstvenega vidika, Staranje — twoja zadeva, Starovnački človeštva, Tudi živali se znajo vesti, Debela ženska, Čiščenje stanovanja, Zavarujmo stanovanje pred mrazom.

PROTEUS ST. 2

Iz vsebine:

CLANKI: Pavel Kunaver: Stara romantička na Cerkniškem jezeru, Franjo Dominko, Severinka, Lavo Cermej: Prvo prezimovanje na Južnem tečaju, Ivka Mundová: Morske alge v zdravstvu, Samo Cermelj: O proizvodnji in uporabi helija.

OMEV: L. Cermelj: O dvosestoenični Boškovičeve »Teorije prirodne filozofije«, L. Cermelj: Prof. Anton Peterlin — petdesetletnik.

MILADI PRIRODOSLOVEC: St. Modic: Centralna kurjava v sobni zrak.

DROBNE VESTI: F. Dominko: Vihrava repatica, B. Šket: Nenavadna družba v ježkovki lupinici, A. Sercej: Nova zanimivost Cerkniškega jezera, Ivka Mundová: Zastrupite s fitoplanktonom!, L. Jež: Nekej o geljih pri nas, A. Grimščar: Učinki atomskih bomb na gradbeni materiali.

DRUŠTVENE VESTI: A. Ramovš: Poljudnoznanstveno predavanje Prirodoslovnega društva v letu 1957/58.

Avtoturistično podjetje »SLAVNIK« - Koper uvaja ob otvoritvi avtomobilske ceste LJUBLJANA-ZAGREB z dnem

24. novembra 1958

ekspresno avtobusno progno

PIRAN-KOPER-POSTOJNA-LJUBLJANA-GROSUPLJE-NOVO MESTO-BREŽICE-ZAGREB

z odhodom iz Pirana ob 4.00, iz Ljubljane ob 7.40 ter s prihodom v Zagreb ob 10.30. Odhod iz Zagreba je še istega dne ob 14.30, prihod v Ljubljano ob 17.30, odhod iz Ljubljane ob 18.00, prihod v Koper ob 20.45, odhod proti Piranu ob 21.00 ter prihod v Piran ob 21.30.

Ta expresna proga bo uvedena na željo potnikov, ki jim bo tudi omogočen odhod iz Ljubljane ob 18.00.

Potniki, poslužujte se expresne proge Piran-Zagreb preko Ljubljane!

kje so ladje

Radio KOPER

NEDELJA, 23. novembra

8.00 Kmetijska oddaja: »Volitve zadržnih svetov na Tolminskem — Pogovor med agronomom in Drej... — 8.30 Z narodno pesmijo v nedeljsko jutro — 13.30 Za našo vas — 14.15 Veseli Tržški kvintet — 14.30 Sedni krajci v ljudu — 15.00 Vesti — 15.15 Glasba po željah.

PONEDELJEK, 24. novembra

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 14.30 Športna oddaja — 14.40 Od melodije do melodije — 15.00 Vesti — Dopsinski poročajo.

TOREK, 25. novembra

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski univerza — 14.00 Glasba po željah — 14.30 Odломki iz oper — 14.30 Sola in življenje: »Rojstvo nove Jugoslavije«.

SREDA, 26. novembra

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Okno v svet — 15.00 Vesti.

ČETRTEK, 27. novembra

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijska univerza — 14.00 Glasba po željah — 14.30 Pogovor z volivci: »Govori predsednik OLO Nova Gorica inž. Karmelo Budihna.«

PETEK, 28. novembra

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Domača aktualnost: »Prizadevanje komun za izboljšanje življenjske ravni.«

SREDA, 26. novembra

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Okno v svet — 15.00 Vesti.

ČETRTEK, 27. novembra

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Domača aktualnost: »Prizadevanje komun za izboljšanje življenjske ravni.«

PETEK, 28. novembra

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Domača aktualnost: »Prizadevanje komun za izboljšanje življenjske ravni.«

SREDA, 26. novembra

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Domača aktualnost: »Prizadevanje komun za izboljšanje življenjske ravni.«

ČETRTEK, 27. novembra

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Domača aktualnost: »Prizadevanje komun za izboljšanje življenjske ravni.«

PETEK, 28. novembra

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Domača aktualnost: »Prizadevanje komun za izboljšanje življenjske ravni.«

SREDA, 26. novembra

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Domača aktualnost: »Prizadevanje komun za izboljšanje življenjske ravni.«

ČETRTEK, 27. novembra

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Domača aktualnost: »Prizadevanje komun za izboljšanje življenjske ravni.«

PETEK, 28. novembra

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Domača aktualnost: »Prizadevanje komun za izboljšanje življenjske ravni.«

SREDA, 26. novembra

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Domača

Izola na četrtem mestu

Vse kaže, da ugodnih presenečenj, ki nam jih pripravlja Izola, še ne bo konec. Primorski zastopnik v slovenski nogometni ligi je trenutno na četrtjem mestu in, če bo spomladni nadaljeval z jesenskimi uspehi, se lahko znajde na tretjem ali celo na drugem mestu.

Toda govoriti neprestano o presenečenjih bi bilo napačno. Morda je bilo res presenečenje, ko je Izola prinesla domov točke iz Celja, Kranja in Ljubljane, toda zmagi nad Branikom in v nedeljo v Ljubljani nad Krimom nista več tako veliki presenečenji. Zdaj je treba namreč govoriti že o moštvu s solidnimi igralci in z izdelanim sistemom, ki lahko prav vsakemu prekriža račune.

Vzroki za uspehi Izole ležijo v visoki morali igralcev, v tovarstvu in v dobrem vodstvu. Izola se dosledno poslužuje sistema takoj imenovanega ofenzivnega bunkerja, kar pomeni, da je v obrambi stalno šest do osem igralcev, ki v protinapadu iščejo slabe točke pri nasprotniku in se potem spet umaknejo v obrambo. Ta sistem se je povsem obnesel ter ustrezza tehničnemu znanju igralcev, ki za sedaj še ni povsem zadovoljivo. Tak sistem pa si lahko z uspehom privošči le moštvo, ki ima dobršo mero vzdržljivosti in tudi primerno ostrino.

In še nekaj o nedeljski tekmi. Izola je premagala Krim s 3:2 v razburljivi igri, na težkem, blatenem terenu. Njena zmaga je za-

služena, saj je bila bolj borbena od nasprotnika, pa tudi v tehničnem pogledu ga je prekašala. Žal pa je igra sem pa tja prešla meje dovoljenega in je sodnik moral izključiti iz vsakega moštva po enega igralca. Krim je sicer najavljal protest, ker je sodnik menil da spregledal dve roki v kazenskem prostoru, toda dvomimo, če bo uspel, saj je take stvari težavno dokazati, hkrati pa je tudi veliko vprašanje, če jih komisija za pritožbe smatra za bistvene. Spomnimo se samo lanskega protesta Izole v zvezi s Krimom, ko je Izola dosegla po svojih trditvah 2 regularna gola, njen pro-

test pa so zavrnili, ker ni imela na razpolago dovolj prepričljivih dokazov.

LESTVICA SLOVENSKE CONSKE LIGE

Rudar	10	8	1	1	29:14	17
Branik	10	7	1	2	36:12	15
Maribor	10	5	4	1	21:14	14
Izola	10	4	4	2	15:13	12
Krim	10	5	1	4	20:12	11
Ljubljana	10	4	3	3	19:17	11
Kladivar	10	4	3	3	18:19	11
Grafičar	10	3	4	3	16:20	10
Sobota	10	3	1	6	37:34	7
Triglav	10	2	3	5	14:19	7
Jesenice	10	1	1	8	10:37	3
Slovan	10	0	2	8	7:31	2

STRELSTVO

Izbirno tekmovanje v Postojni

V organizaciji postojanske strelške družine je bilo v nedeljo na strelšču v Domom JLA v Postojni množično medsekcijsko izbirno strelsko tekmovanje z zračno puško za sestavo moštva, ki bodo to družino zastopala na ne-

TESEN PORAZ KOPRA NA REKI

Koprski rokometaši so v četrtem kolu istrske rokometne lige gostovali na Reki in izgubili srečanje s tamkajšnjim Primorjem z 19:21. Zmaga domačinov je bila zaslužena, igra sama pa je bila na obeh straneh lepa in borbena.

V IZOLI IN KOPRU TUDI LETOS

tradicionalni nogometni turnir

Nogometni klub Sidro pripravlja tudi letos tradicionalni nogometni turnir v počastitev Dneva republike. Pokal predsednika piranske občine brani Izola. Letos bodo nastopila ista moštva kot

NAMIZNI TENIS

PIONIR TONI JOŠKO OSMI V SLOVENIJII

V soboto in v nedeljo je bilo v Ljubljani individualno prvenstvo Slovenije v namiznem tenisu. Primorsko so zastopali igralci Kopra, ki so se prav dobro odrezali. Medtem ko so lani primorski igralci izpadli že v predtekmovanjih, zasledimo njihova imena letos med desetimi najboljšimi. Namizni tenis torej ne napreduje na Primorskem samo množično, ampak tudi kvalitetno.

Največji uspeh je dosegel pionir Toni Joško, ki se je med 32 igralci uvrstil na osmo mesto. Odrezal se je tudi Milutin Vesel, ki je nastopal v kategoriji članov B ter zasedel med 90 igralci deveto mesto. Vesela je po ogroženi borbi izločil prvak B skupine Ljubljančan Sezonov. V tej kategoriji se je uveljavil tudi Stadina, ki se je uvrstil med prvi 16.

Med članicami je pripravila največje presenečenje Katka Šalamun, ki je premagala znano slovensko igralko Pogačarjevo s 3:0. Žal pa je Šalamunovi zmanjšalo vzdržljivosti in je v naslednjem kolu izgubila s slabšo igralko ter izpadla.

V petek, 28. novembra, na večer pred Dnevom republike, bo v hotelu »Triglav« v Kopru, z začetkom ob 21. uri

Novinarski ples

Nastopata okrepljeni plesni orkester Mojmira Sepeta iz Ljubljane in orkester hotela »Triglav« s solisti: Majdo Sepetovo, Jelko Cvetičarjevo in Brunom Petralijem

Vstopnice so v prodaji od 25. novembra dalje v prostorih Radia Koper, telefon št. 31

test pa so zavrnili, ker ni imela na razpolago dovolj prepričljivih dokazov.

LESTVICA SLOVENSKE CONSKE LIGE

Rudar	10	8	1	1	29:14	17
Branik	10	7	1	2	36:12	15
Maribor	10	5	4	1	21:14	14
Izola	10	4	4	2	15:13	12
Krim	10	5	1	4	20:12	11
Ljubljana	10	4	3	3	19:17	11
Kladivar	10	4	3	3	18:19	11
Grafičar	10	3	4	3	16:20	10
Sobota	10	3	1	6	37:34	7
Triglav	10	2	3	5	14:19	7
Jesenice	10	1	1	8	10:37	3
Slovan	10	0	2	8	7:31	2

STRELSTVO

Izbirno tekmovanje v Postojni

deljskih strelških tekma v počastitev Dneva republike.

Na izbirnem tekmovanju so nastopila štrelinska moška in ženska moštva enajstih sekcij

Moški:

1. N. Maksimović 125 krogov,
2. M. Debevec 123 krogov,
3. A. Mikoletič 122 krogov.

Ekipno:

1. Osrednja sekcija, Postojna,
2. Sekcija pri VP 1101, Postojna.

Ženske:

1. A. Žorž 117 krogov,
2. M. Mikoletič 116 krogov,
3. A. Stanič 114 krogov.

Ekipno:

1. Ženska sekcija, Postojna.

Strelska družina Postojna je po nedeljskem medsekcijskem izbirnem tekmovanju svečano podeliла dve zlati, štiri srebrne in šest bronastih značk odličnih strelcev svojim 12 najboljšim članom za dosegene uspehe na dosedanjih strelskih tekmovaljih.

Za propagandno strelsko tekmovanje, ki bo v počastitev Dneva republike v nedeljo, 23. novembra, v Postojni, so doslej prijavile svojo udeležbo strelske družine iz Kopra, Postojne, Izole, Pivke in Ilirske Bistrici.

M. A.

V devetem kolu primorskega nogometnega prvenstva so dosegli naslednje rezultate: Tabor—Ilirska Bistrica 3:0 p. f., Adria—Nova Gorica 3:6, Postojna—Rudar 3:0, Primorje—Sidro 0:3, Anhovo—Tolmin 2:5, Branik—Koper 1:3.

Zdaj lahko že z gotovostjo zapišimo, da je jesenski primorski nogometni prvak Nova Gorica. Postojna ima sicer še teoretično možnost, da prehititi Novo Gorico, če bi vse tri tekme dobila, Nova Gorica pa obe izgubila. Toda to je zelo dvomljivo, saj mora Postojna med drugim igrati z Novo Gorico na njenem terenu.

Tekma, s katero si je Nova Gorica že zagotovila naslov prvaka, ni bila na posebno visoki ravni. Goričanom ni šlo posebno od rok in borbena Adria je dosegla kar tri gole. Na koncu pa je le zmagala večja izkušenost gostov.

Največji presenečenji tega kola sta vsekakor pripravila Koper in Piran. Kopranci, ki so preteklo nedeljo slabo igrali proti Anhovčanom, so tokrat z borbeno igro prisilili nasprotnika k obrambni igri in zasluzeno zmagali. Še večje presenečenje je pripravilo Sidro, ki je zadalo prvi poraz Primorju na domačem igrišču. Pirančani so uporabili sistem dveh srednjih krilcev ter tako zmedli Ajdovce.

Zaradi povsem nepričakovanih rezultatov v Novi Gorici in Ajdovščini je prišlo do bistvenih sprememb v sredini tabele. Koper in Piran sta se znatno približala vrhu in v zadnjih dveh kolih lahko pričakujemo ostro borbo med njima in Primorjem za četrteto mesto. Morda ima še največje upov Sidro, pa tudi Koper upa glede na to, da ima v zadnjih dveh kolih lažja nasprotnika.

Za drugo mesto se še naprej ogorčeno borita Postojna in Šežana. Postojna ima prednost, saj ima tekmo manj, hkrati pa igra s Taborom na domačem igrišču. Toda prednost Tabora je v tem,

ker je v bolj stalni formi kot Postojna in ker zna prav v najvažnejših srečanjih zaigrati najbolje, kar za Postojno ne moremo reči (lanska in letosna tekma s Koprom v Kopru).

Treba je omeniti še eno presečenje, in sicer visoko zmago Tolmina v Anhovem. Res je, da gre za zmaga nekoliko na račun oslabljenega Anhovega, toda Tolminčani so novinci, hkrati pa je treba upoštevati, da so igrali na tujem igrišču. Vsekakor moramo Tolminčanom čestitati ne samo zaradi borbenosti, temveč tudi zaradi razmeroma zadovoljivega tehničnega znanja, predvsem pa zaradi fair igre. V tem pogledu so lahko za zgled marsikateri izkušeni enajstoricici.

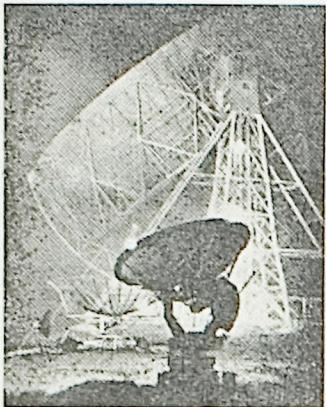
Lestvica

Nova Gorica	9	9	0	0	50:13	18
Postojna	8	6	1	1	24:6	13
Tabor	9	6	1	2	28:18	13
Primorje	9	4	2	3	16:16	10
Koper	9	4	1	4	17:25	9
Sidro	8	3	2	3	19:10	8
Tolmin	8	2	4	2	21:18	8
Anhovo	9	3	1	5	17:21	7
Rudar	9	2	1	6	24:27	5
Branik	9	2	1	6	12:25	5
Adria	9	2	1	6	13:32	5
Il. Bistrica	6	0	1	5	6:36	1

V zadnjem kolu, ki bo na sporednu prihodnjo nedeljo, se bodo pomerili v Ilirske Bistrici

Islandski poniji

Na otoku Islandiji živi okrog 60.000 ponijev, skromnih in živalih konjičkov, ki ne zrastejo dosta nad meter visoko. Poleti se zadovoljijo z majhno zeleno travo, pozimi z nekoliko sena. Tudi hlev jim ni nevhodna potreba. Cez zimo dobijo tako gosto dlako, da

OKROG 70 km od Manchestrja v Angliji je učenjak Jodrel Bank postavil velik radio-teleskop za spremstjanje raketnih poletov na Luno. Naprava je visoka 60 metrov, srednji »kotel«, iz katerega gleda antena, pa ima 80 metrov v premeru. Slika je bila posneta ob svitu reflektorjev

Na Waterloojskem mostu v Londonu so sicer hladni Londončani pred nekaj dnevi doživeli vroče presečenje: za mostno ograjo se je v topli pernicu valjala eksotična lepotica. Uganko je kmalu nato pojasnil vedeni policist. Šlo je namreč za igralko Cleo DuPont, ki si je izbrala to sredstvo za popularizacijo svojega zadnjega filma »Virgin Island«, katerega pravkar vrtijo v nekem mestnem kinu

tudi ob hudem mrazu lahko vzdržijo na prostem.

Zivali pa se razmeroma hitro množijo in tako je vsako leto 6000 ponijskih žrebčkov moralo v klavnice, ker jih Islandci niso mogli ne prehranjevati ne prodati. To je izvedela živilojubna gospa Schauburg in je v Nemčiji organizirala nakup islandskih ponijev. Islandsko vlado je njeni prizadevanje podprla pod pogojem, da te »ziviljenje reševalne akcije« ne bo nikče izkorisčal. Do Hamburga pripeljejo živali na islandsko stroške. Povpraševanje po ponijih je že več kot je konjičkov na razpolago. Okrog šest mesecov star stane 340 DM, carina, stroški prevoza po Nemčiji in pod, še okrog 80 DM. Konjički porabljajo vsepo vsed, predvsem v raznih kopališčih. Mesto Rothenburg n. pr. bo svoje slovite deske godce postavilo na konje. Naročilo je petdeset ponijev.

CASOPISNI VELIKAN

Vsačih deset let izda Zveza ameriških novinarjev časopis, ki mu na svetu ni primere. Vsaj po velikosti ne. Sestkrat je večji od Slovenskega Jadra. tako po dolžini kakor po širini. Meri potem takem skoraj 2,5 m v dolžino in nad 1,8 m v širino. Točno 244 cm krat 183 cm. Zavzemata seveda tudi primerno debelino. Smisel tega izdajanja, ki nosi naslov »Illuminated Quadruple Constellation«, ni znan. Razgrnjene morajo držati štirje krepki moški, da ga istočasno lahko čita celo vrsta ljudi. Na letosnjem izdaju so tudi Američani že zelo radovedni. Izide še pred novim letom.

PREHRANA ČLOVEŠTVA

Dve petini človeštva se hrani z mešano hrano, tri petine pa so izključno vegetarijanci, hranijo se z rastlinsko hrano. To so predvsem azijski narodi.

Fred Števartjamo vam nov filmski par, od katerega si producenti v Ameriki obetajo velik finančni uspeh. To sta Joan Woodward, žena Paula Newmana, ki je bila pred nedavnim nagrada z Oscarjem, ter Yul Brynner. Slika ju kaže takoj po zaključenem sporazumu o bodočem sodelovanju, ki sta ga sklenila minuti teden

Čudne navade

Američane posebno bodejo v oči nekatere srednjeevropske navade kot n. pr., da stane skodelica kave več kot britje ali čiščenje čevljev; da puščajo gosti v hotelu ponoči čevlje pred vratil in jim jih očisti hotelski sluha; da si ljudje ob pozdravu segajo v roke ter

Batinanje v Južni Afriki. Nevarno vihteč gumijevko, s kakršnimi so opremljeni policisti v Johannesburgu, preganja neki agent družbo žensk-domaćink, ki so prišle molče protestirati pred justično palačo, kjer je pravkar bila v teku razprava proti 350 črnkam, obtoženim zaradi motenja javnega reda. Slika nazorno kaže, kako so črni v Južni Afriki brezpravni in zatirani

Televizijska postaja Moskva

Prihodnje leto prično v Moskvi z gradnjo 508 m visokega stolpa iz monolitnega železobetona. Nosil bo anteno nove moskovske televizijske oddajne postaje. Zaradi njene izredne višine bo 120 km naokoli sprejem brezhiben.

Stolp bo najvišja železobetonska stavba na svetu. Eiflov stolp v Parizu bo presegel za več kot polovico. Kljub izredni višini bo po računih inženirjev vpliv vetra na iglasti stolp le malenkosten in njegov nihalni odkon in nobenem primeru ne bo presegel 30 cm. Premier njegovega temelja bo znašal 65 m, sredi stolpa bo premer še vedno 20 m, v naj-

višjem delu 7 m. Tja gor bodo vodila štiri brza dvigala. V 80 sekundah bodo dvignila 50 gostov 400 m visoko. Tam bo razgledišče za več sto oseb in še posebej restavracija, ki bo lahko sprejela do 240 gostov. Spodnji del stolpa bo vseboval devetnadstropno službeno poslopje moskovske televizijske oddajne postaje.

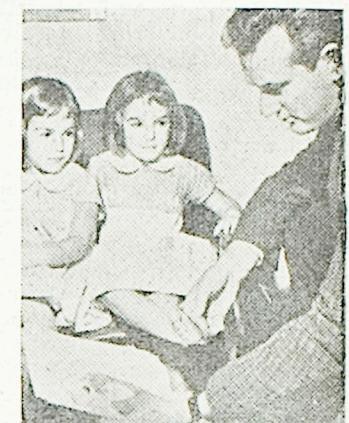
POLICIJSKI MILIJONARJI

Petnajst članov policijske stražnice v nekem londonškem predmestju je nedavno čez noč obogatelo. V športni stavi so skupno zadeli 250.206 funtsterlingov. V našem deželu bi to bilo okrog pol milijarde dinarjev. Največji delež je pripadal vodji stražnice, policijskemu naredniku Jimu Uptonu. Dobil je 50.000 funtov. Glede svojih bodočih načrtov se ni hotel izjaviti.

Obdelovalnim zadrugom, ki se poslužujejo traktorji, se obetajo lepi časi. Kar sami bodo traktorji zavili na polje, zaorali, obračali, počasi, hitro, na plitvo, globoko, povsem po potrebi in želji in to na povelje ene

same osebe, ki bo vse to upravljal na daljavo s pomočjo radijskih valov. Praktično so to nedavno preizkusili v Angliji. Na treh komandnih ploščah je en sam človek istočasno ravnal s petimi traktorji. Delo je potekalo po načrtu in brezhibno.

Škoda, da naš slovenski svet ni povsod primeren za obdelovanje s traktorji na veliko!

Dvojčici Margie in Michele Wolfe povzročata svojim staršem obilo preglavic, ker sta si tako podobni, da ju nikakor ne morejo ločiti. Poklicali so na pomoč celo daktiloskopske strokovnjake, pa vse nič ne pomaga: celo kožo na podplatih imata deklici tako slično, da se ju po njej ne da ločiti

Pisali smo že, kako je svetovna gospodarska kriza zajela tudi pomorstvo po vsem svetu. Deloma so prizadeta tudi naša ladijska podjetja, vendar pa to nič v primerjavi z drugimi pomorskimi deželami. Na sliki je lepo videti italijansko pristanišče La Spezia, v katerem nemo počivajo številne tovorne ladje, ki so jih družbe vzele iz prometa zaradi pomanjkanja prevoznega blaga. Ladje so naprodaj za smešno nizke cene, saj so v glavnem neekonomične enote zastarelega tipa

— Ampak, ljubi doktor, saj mi vendar ne boste prepovali vina prav zdaj, ko je v vseh zadnjih letih najboljše kakovosti??

Jack London:

24

SMOKE BELIEW

»Ako ga prodam za trideset tisoč, mi boš omahnil okoli vrata in se odresel prepričanja, da sanjaš. To niso sanje, Čok. Čez nekaj minut boš spoznal, da sva bila ves čas popolnoma budna. Povem ti le toliko, da prodjam edino zato, ker moram.«

Ko sta se vrnila k mizi, je Dimač naznanil deseterici, da njegova ponudba še vedno velja. Izročili so mu zadoljnico, ki se je vsaka glasila na tri tisoč dolarjev.

»Plačali naj bi z zlatim prahom,« je svetoval Čok. »Pravkar sem nameraval namigniti, naj bi tehtničar zamenjal zadoljnico z zlatom,« je rekel Dimač.

Lastnik »Losjega roga« je izplačal zadoljnico in Čok je položil roko na zlato.

»Zdaj se pa res ne maram zbuditi,« je rekel, ko je tipal in težkal posamezne vrečice. »Ako potegnemo črto, so te sanje vrgle sedemdeset tisočakov. Bilo bi hembrano drago, ako bi se zdaj prebudil, se skocabal iz odee in začel pripravljati zajtrk.«

»Zdaj pa vaš sostav!« je zaklical Burke nestrpno. »Plačali smo ga in bi ga radi poznali.«

Dimač jih je peljal k mizi. »Zdaj, gospodje, prosim za pozornost. To ni sostav v navadnem pomenu besede. Skoro da ga ne morem imenovati zakonitega. Ima pa to dobro lastnost, da deluje zelo zanesljivo. Zakaj, — o tej stvari imam svoje nazore. Pa kaj bi govorili! Pazite! Gospod upravitelj, bodite pripravljeni s kroglo. Čakajte! Izbral si bom številko 26. Mislite si, da stavim nanjo. Gospod upravitelj, bodite nared. Zdaj!«

Krogla je zakrožila.

»Kakor vidite, je številka 9 prav nasproti.«

Krogla je obstala na številki 26.

Dolgopeti Burke je nekaj zarobil in vsi so čakali. »Če hočete, da dobi 00, mora biti njej nasproti številka 11. Poskusite sami in prepričali se boste.«

»Toda sostav?« je vprašal Moran nepotrežljivo. »Vemo, da znate izbirati take številke, ki dobitjo, in vemo tudi, katere so. Ne vemo pa, kako to delete.«

»Moj sostav je bil sad opazovanja. Po naključju sem zagledal, da je bila dvakrat prav nasproti mene številka 9, ko je dobila številko 26. Če bi se bilo to zgodilo enkrat, bi bil prezrl, toda zgodilo se je dvakrat zaporedoma. Potem sem igro pozorno opazoval in videl, da se je stvar natančno ponovila še večkrat. Potem sem začel opazovati druge številke in našel sem podobno stvar. Ako je bila nasproti dvojna ničla, je navadno dobila številko 32, aka je bila pa 11 nasproti, je dobila dvojna ničla. To se ne dogaja vsakikrat, ampak le po navadi. Ponavljam, da se to dogaja po navadi. Kakor sem že dejal, imam svoje

celo eni in isti večkrat na dan; da obdržijo vilice v levici potem, ko so razrezali meso; da se moški v trgovini lahko odkrije, ne da bi ga imeli za berača, da pa nasprotno v dvigalu obdrži klobuk na glavi in da o ženskah ne sme govoriti z njihovim imenom.

Pozneje, ko sta bila zopet v koči, je Čok molče težkal in tipal tiste trebaste vreče, nabite z zlatim prahom. Končno jih je nakopil na mizo, sédel na rob svojega ležišča in začel sezuvati mokasin.

»Sedemdeset tisočakov,« je preudarjal. »Tehtajo tri sto petdeset funtov. In vse to je delo človeka, ki je bil tako ostroviden, da je opazil zvezeno kolo. Dimač, ti bi jih prodal žive, surove bi jih pojedel. Ti vidiš skozi zid. Čisto si mi štreno zmešal. Kljub temu prav dobro vem, da so to le sanje. Take stvari se pripetijo edinole v sanjah. Veš, niti najmanjše želje nimam, da bi se zbudil. Upam iz vsega srca, da se nikdar ne zbudim.«

»Vesel bodil!« ga je tolažil Dimač. »Iz teh sanj se ne boš zbudil. Na svetu je mnogo zvitih buč, ki misljajo, da so vsi ljudje na svetu mesečni, da sanjajo in tavaajo okoli. V lepo družbo si zašel.«

Čok je vstal, stopil k mizi in vzel v naročje najtežjo vrečo in jo pestoval, kakor da bi bila dete. »Lahko je, da sanjam in tavam okoli, je rekel, »ampak, kakor prav, zašel sem v res lepo družbo.«

Peto poglavje

MOŽ NA DRUGEM BREGU

To se je dogodilo še prej, preden je bil Dimač Bellew razdelil »stavbišča« za lažno mesto Trarara, preden je bil napravljen zgodovinski kupčijo z jajci, ki je prinesla Charleyu Hudourniku precej cvenka, in preden se je bil udeležil tekme s pasjo vprego dol po Yukonu in si praporil natančno pol milijona dolarjev. Prijatelja Dimač in Čok sta se v zgornjem delu Klondika ločila. Čokova naloga je bila, vrniti se dolni v Dawson in vpisati v zemljiško knjigo nekatere parcele, ki sta si jih bila skupaj osvojila in zavarovala z mejni.

Dimač se je s svojo pasjo vprego obrnil proti jugu. Nameraval je obiskati jezero Surprise in pa skrivnostno vas pri »Dveh kočah«. Sklenil je prekoračiti reko Indian v njenem gornjem toku in prehoditi nepoznane gorske kraje nad reko Steward.